

Portrettet:
Olav Klonteig

SIDE 4

**Bygger demokrati
i Tunisia. Vi har
besøkt landet**

SIDE 7

FOLKEHØGSKOLEN

#4 – 2011 – ÅRGANG 107

22.07.11

SIDE 3, 23-27 OG 52

FOLKEHØGSKOLEN

UTGITT AV NORSK FOLKEHØGSKOLELAG

Redaktører:
Øyvind Krabberød
ok@folkehogskole.no
mob. 986 27 439
Marte Fougner Hjørt
marte@folkehogskole.no
mob. 928 26 021

Send ros og ris til:
redaktor@folkehogskole.no

Kommer ut med 5 nr. pr. år
Frist for innlevering av stoff: Den 15. i måneden før
utgivelse, som er 15. februar, april, juni, september
og november. Stoff meldes i god tid før deadline.

ISSN 0333-0206

Design: Skin Designstudio
Produksjon/trykk: Østfold trykkeri
Papir: Amber Graphic
Forsidefoto: Øyvind Krabberød

Abonnement: 300 kr
Annonser: 1/4-side: 2.100 kr,
1/2-side: 4.100 kr og helside: 8.000 kr

NORSK FOLKEHØGSKOLELAG
Øvre Vollgate 13, PB 420 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf.: 22 4743 00
Fax: 22 47 43 01
Bankgiro: 8101.34.46466

nf@folkehogskole.no
www.folkehogskolene.net/nf
www.frilyntfolkehogskole.no

Daglig leder: Knut Simble
knut@folkehogskole.no
Tlf.: 69 14 44 63
97 42 89 79

Leder: Øyvind Brandt
Falkestien 12, 3179 Åsgårdstrand
oyvind.brandt@folkehogskole.no
Tlf: 900 77 694

Nestleder: Erika Alnæs
Hardanger folkehøgskule
5781 Lofthus

Styremedlem: Elin Evenrud
Buskerud folkehøgskole
3322 Darbu

Styremedlem: Britt Soot
Follo folkehøgskole
1540 Vestby

Styremedlem: Tore Haltli
Sund folkehøgskole
7670 Inderøy

1. varamedlem: Haldis Brubæk
Romerike folkehøgskole
2050 Jessheim

INFORMASJONSKONTORET FOR FOLKEHØGSKOLEN
Øvre Vollgate 13, PB 420 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf.: 22 47 43 00
Fax: 22 47 43 01
Bankgiro: 1609.13.12135
if@folkehogskole.no

Daglig leder: Dorte Birch
dorte@folkehogskole.no
Tlf: 913 52 372

Mer demokrati – hva er det?

De grufulle og rystende hendelsene som fant sted 22.juli har allerede forandret Norge. En nyutsprunget varme og fellesskapsfølelse har overrasket oss og gitt nasjonen ny styrke. La oss håpe at tonen i kjølevannet av katastrofen blir med oss inn i framtidens Norge.

Stoltenberg og regjeringen ville møte hatet med mer demokrati og kjærlighet. Det var toner som overrasket det internasjonale miljøet. Det blir viktig framover å ta en demokratidebatt, hva legger vi i det, og er det grupper som lever helt utenfor dette magnetfeltet?

Folkehøgskolen som skoleslag bør være på hjemmebane når vi snakker om demokrati. Dens røtter ligger i utviklingen av demokratiet i Skandinavia. Hvordan kan vi så bli enda sterkere i å utvikle elevenes overgripende kompetanser. Da snakker vi blant annet om evne til refleksjon, kritisk vurdering, etisk handling, global forståelse, deltakelse og dialog. Dette er vesentlige kvaliteter i dannelsingsoppdraget, å utvikle elevenes evne til å se sitt eget og andres liv i en større sammenheng.

Den terrorsiktede har påberopt seg kampen mot islam og det flerkulturelle samfunn som begrunnelse for sine uhyrlige handlinger. En terrorist må aldri få legge premissene for samfunnsdebatten, men det kan se ut som spesielt nettdebattene har vært arnested for en tone som har gitt grobunn for mye brunt grums. I kjølevannet av 22. juli ser det ut som noe gjøres av ulike netttredaksjoner for å få inn en annen tone, blant annet ved å kreve at debattanter står fram med fult navn. Vi tror dette er en god vei å gå.

Hvordan skal vi få til gode og konstruktive debatter på folkehøgskolene og i det offentlige rom i tiden som ligger foran? Hvis angsten for å si noe galt, utenfor den politisk korrekte mainstream blir for sterk, står vi i fare for å få mindre demokrati i stedet for mer. Demokrati skal ikke være et flertalls-tyranni, men gi et fruktbart jordsmonn for god og redelig meningsutveksling. Vi må tørre å slippe til synspunkter som ikke «klør i øret», det må være romslighet og temperatur også på folkehøgskolene.

Cornelius Jakhelln, har selv vært en sint hvit mann med antimuslimske holdninger. Skribenten i Morgenbladet uttrykker i en artikkel sin frykt for at den politiske eliten definerer spillereglene og produserer tapere, og at det i kjølevannet av dette gis grobunn for vold. Han sier: «Nå tror jeg muslimene vil føle seg lettet og glade over å kunne gi stafettpinnen videre til de tikkende bombene blant oss: de sinte, hvite mennene som føler sin sårede stolthet, sin krenkende ære – eller hva de nå kaller det. Her gjelds det ikke så mye å være enig eller uenig med dem, som å se dem, og hente dem inn i Stoltenbergs demokrati. Et folkestyre med plass til oss alle – da mener jeg virkelig alle. Slutt med utfrysningen. Møt argumenter med argumenter. Møt hets med argumenter, ikke med hets.»

Et spennende skoleår er i gang. Lykke til med gode prosesser, dialog og samtaler i demokratiet navn!

ØYVIND KRABBERØD

LANGSOMT BLIR INGENTING SOM FØR?

sier Ole Paus (uten spørsmålstegn). Men noen ganger skjer det brått. Akkurat nå sitter ei av mine bonusnieser og søker folkehøgskole fra min kones PC. Det er en artig opplevelse. Vi har også akkurat lagt bak oss kurs for nye ansatte og kurs for nye rektorer. Mange er vi altså som i disse dager er i gang med nye utviklingsløp også i vår del av samfunnet. Prosesser som vil bidra til å danne oss som menn-esker og borgere fremover, og dermed samfunnet vi lever i.

Folkehøgskole er ikke noe naturgitt og selvsagt, selv om det av og til kan virke slik på de av oss som har virket mange år i skoleslaget. Bare spør de av oss som for tiden kjemper for egen skoles overlevelse. Egentlig gjør vi alle det, hele tiden. Men jeg våger den påstand at uten Lov om folkehøgskoler, uten anerkjennelse i form av for eksempel konkurransepoeng og rett til studiefinansiering gjennom Lånekassen, uten akseptable lønns- og arbeidsvilkår, og uten en levende og bærende idé for skoleslaget, hadde vi ikke hatt folkehøgskoler i Norge.

Og uten Norsk Folkehøgskolelag og Informasjonskontoret for folkehøgskolen hadde vi ikke hatt den tyngden og de kanalene vi som skoleslag trenger for å nå frem politisk og rekrutteringsmessig. Med andre ord, vi er avhengig av at vi som arbeider i folkehøgskolen finner sammen i våre interessefelleskaper, for å sikre at vi også i fremtiden har de rammevilkår vi trenger for å drive våre skoler og på den måten bidra til dannelsingsprosessen til en betydelig andel av våre unge og til utviklingen av vårt skjøre demokrati.

Et nytt arbeidsår er begynt, i ekkoet av skuddene på Utøya og bomben i Oslo. La oss stå sammen om samfunnet vårt og skolen vår, ved også å stå sammen i det organiserte fellesskapet som sikrer forutsetningene og bidrar til inspirasjon for vårt virke.

Lykke til med (enda) et viktig folkehøgskole- og NF-år.

ØYVIND BRANDT, LEDER I NORSK FOLKEHØGSKOLELAG

Olav Klonteig

Olav Klonteig er et begrep i norsk folkehøgskole. Det var på tide med et intervju med 80-åringen. Vi gjestet han i det lett vårlige Kongens Lyngby nord for København.

TEKST OG FOTO: ØYVIND KRABBERØD

Jeg ankommer København lørdag formiddag. Det er vår-sol, men fremdeles is i havnen – i bleke danske mars. Jeg finner toget mot Hellerup som skal ta meg nord til Kongens Lyngby og videre med buss. Monica Munch, Olavs danske kone, har sendt meg god veibeskrivelse. I et rekkehus i Læsøvei 11 bor Olav Klonteig, den frilynte folkehøgskoles grand old man, ideologen og alvorsmannen. Dette møtet har jeg sett fram til.

Monica tar meg varmt i mot, etter hvert dukker tinn-dølen opp i sin fargerike genser. Dansk frokost (lunsj) blir servert – rikelig og omfavnende. Her kommer lun leverpostei med sylteagurk og bacon, gravlaks med dertil sennepsaus, kalkunskiver med pepperrotkrem, ostefat og en god bayer til. Her kan jeg saktens bli en stund.

Det er kunst på vegger og stående på gulv. Monica samler, kjøper og selger – med egen nettside. Olav har rundet 80 år og forteller at han ikke er helt i toppslag, at han ikke får med seg landsmøtet på Ringebu folkehøgskule dette året. Han har et langt liv bak seg i folkehøgskolen, som lærer og rektor, han var også en lang periode lektor ved Nordens Folkliga Akademi (NFA) i Kungälv.

Samfunnsengasjement

Vi trekker inn i stuen, og trakteres med kaffe, men vi har en jobb å gjøre. Hva har han å melde, mannen som har hengitt seg til folkehøgskolen, og har hundrevis av artikler bak seg. Olav tar initiativet i samtalen. Han går rett på 3D-veiledning og er bekymret for bredde og dybde-dimensjonen, samfunnsengasjementet og livsverdiene.

– Mitt inntrykk er at det skjer mye bra i norsk folkehøgskole, men det er for lite samfunnsengasjement og mangel på verdidiskusjon. Noen har internasjonalt solidaritetsfokus, men jeg savner den kritiske tilnærmingen. 70-årene ga elevene mer spillerom, elevene har tatt over timeplanen mange steder. Ungdomskulturen må være med, men trenger også et kritisk korrektiv.

Klonteig er opptatt av det individuelle i forhold til det kollektive.

«Det skal være lys over et vi holder på med, det skal lyse opp»

– Dannelse handler om å utvide horisonten utover det individuelle. Finn Torbjørn Hansen sier veien til utvidet forståelse går gjennom selvdannelse, og det er jo et poeng.

– Vi har fått en stripe av teoretiske artikler om «danning». Men det blir sjelden koplet til praksis ved skolene. Hva er så vitsen?

Folkehøgskolen har ikke et bestemt livssyn å dele ut. Men læreren bør innby eleven til å tenke over og samtale om hva som gjør livet meningsfullt. Vi skal ikke la oss drive med av den overflatiske populismen. Vi bør løfte nivået, åpne for etiske tema og livsfilosofi. Men det vi vil med eleven, må jo først være hos læreren, understreker Klonteig.

Ikke til salgs

Olav er oppdatert på folkehøgskole, pedagogikk og samfunnsanalyse. Han har lest sin Bech, Baumann, Ziehe,

Klein og Habermas. Han er over 80, men like fullt topp orientert og villig til å dele av sine analyser og tolkninger. Han savner gode diskusjoner og refleksjoner, i lys av den aktuelle litteraturen, i folkehøgskolen.

– Det synker ikke ned i miljøet, og det er synd. Når vi mangler en analyse blir det vi driver med fort overflatisk, sukker Klonteig.

Lav ettermiddagssol fyller stua med varmt lys. Det faller på kunst, men også på reminisenser fra Telemark – her er rose malt kiste, kubbestol og telemarksbilder – slik det skal være i en tinndøls hus.

Olav sveiper over store og tunge saksområder. En kamp han har kjempet i spalte etter spalte i folkehøgskolebladet og ellers, er kampen for friheten i skoleslaget. Den er ikke til salgs i mannens vokabular.

– Et tettere samvirke med staten har selvsagt svekket folkehøgskolen som et fritt, selvstendig skoleslag, postulerer Olav.

– Fagforeningssiden har fått større vekt. Hvis læreren føler seg som statsfunksjonær så står den frie skole i fare. Nestoren er lite glad for at økonomien får styre så mye i samfunnet – også i skole og utdanning.

«Grundtvig sa: Vi er barn av lyset, det er det mest sentrale han har sagt»

– I Danmark har de et uttrykk: Fra forskning til faktura – det vil si at en prioriterer den forskningen som kan ha betydning for BNP- nasjonalproduktet, vi så det i Norge med Buer-utvalget. Her så en på utdanning som investering og ikke som velferd. Det var snakk om undervisning og utdanning for arbeidslivet.

Nyliberalisme

En samtale uten at vi kommer inn på nyliberalismen er nærmest utenkelig. Dette opptar virkelig Olav – det dreier seg om en samfunnsutvikling som ikke går i riktig retning og som krever aksjon og motkamp. På spørsmål om hva om er den største utfordringen i samfunnet i dag svarer han kontant nyliberalismen.

– I det nyliberale samfunnet dreier alt seg om økonomi, det er noe helt annet enn liberalisme. Nyliberalismen – som er den sterke trenden i dag – er en redusert utgave av den gamle liberalismen. Thatcher sa at «samfunn» finnes ikke. Det som er, er en masse enkeltindivider, som primært er opptatt av økonomisk egennytte. Overfor dette menneskesynet bør folkehøgskolen, ut fra sitt idégrunnlag, være en motkulturell kraft.

– Er du pessimistisk?

– Nei, men jeg er urolig over at det er så få i norsk folkehøgskole som er opptatt av samfunnstemaene. Det fører oss over i spørsmålet om hvorfor foredraget ser ut til å være på vei ut av folkehøgskolen?

– Jeg tror nok mange av de nye lærerne ikke er så komfortable med formen – de er mer faglærere. Foredraget har ofte en mer allmenn karakter. Mulig unge mennesker ikke er interessert. På Elverum hadde vi elevforedrag – med støttespillere. Formen er ikke det viktigste, men at aktuelle spørsmål tas opp til diskusjon.

1960

Olav Klonteig startet sin løpebane i folkehøgskolen i 1960. Fra 1964 var han leder i Høgskolenemda (NF og NKF), i syv år var han redaktør for Folkehøgskolebladet, han ledet også Pedagogisk utvalg i NF. Jeg spør om hva han har undervist i – det blir en lang liste; litteratur, historie, samfunnstema, folkedans, teater, engelsk, psykologi på idrettslinje og foredrag har det blitt mange av – en folkehøgskolemann verdig. Han startet på Elverum, fortsatte så på Hallingdal, Fana og Seljord. Etter sin periode i Kungälv på Nordens Folkliga Akedemi (NFA), avsluttet han som rektor

på Vestoppland. Han hadde stor arbeidskapasitet, var vant til gode skoler, men på Vestoppland var det på dette tidspunktet få og umotiverte elever, det ble krevende to år.

Folkehøgskolemannen har skrevet flere bøker, viktige bidrag til skoleslagets selvforståelse og ideologiske basis. Men mannen fra Tinn i Telemark har ikke glemt sine hjemtrakter, den er varmt tilstede i fortellingene. Han har skrevet bøker om språk, kultur og myter med utgangspunkt i Tinn. På randen av metropolen København, i «de danske alper», snakkes bygdemålet fra Tinn. Nærmere bestemt tinndølmål, dialekten fra Telemark som er i ferd med å dø ut. Og telemarkingen kan ikke dy seg med å komme med en liten samfunnsanalyse her også.

– Norge er blitt veldig amerikanisert. I hjembygda mi bygges det en jakthytte til 13 millioner kroner. Det er varme bad ute, sauna og varmekabler i veien – en enorm sløsing. Da må de vel også finne seg i noen monstermaster. Med en slik begeistring for velstanden forsvinner de reelle verdiene, tenker han.

Hellig og umistelig

Folkehøgskolemannen i utlendighet har mer på hjertet. Tiden går og solen faller. Han vil inn på opplevelsene i folkehøgskolen.

– Noen ganger blir det en overflatisk rus, en narkoman opplever også noe. Mye dreier seg i dag om å mestre noe som er fysisk vanskelig og om stadig nye opplevelser. En kaster seg utfor berget, klorer i is – ja det er svært fysisk. Opplevelsene skulle jo gjerne gått litt dypere.

– Jeg har vanskelig for å se overføringsverdien til det som er viktig i folkehøgskolen – samfunnsspørsmål og det å leve et meningsfullt liv. Det blir primitivt, mener Klonteig.

Vi går en smule dypere på slutten av samtalen.

– Er det noe i folkehøgskolen som er hellig og umistelig?

– Altså ..., han blir stille – ute river vinden i nakne trær.

Grundtvig sier det i høgskolesangen; han henter sangboka, *Hva solskinn er for det sorte muld*.

Opplysning har samme virkning på mennesket som varmt solskinn har på muld. Det er det helt fundamentale og enkle utgangspunktet. **Begrepet lys er et meget viktigere ord enn kunnskap, utdanning og kompetanse.** Det skal være lys i det vi holder på med, det skal lyse opp. Grundtvig sa: Vi er barn av lyset, det er det mest sentrale Grundtvig har sagt.

Jeg tviler ikke. Jeg takker for meg. Olav viser meg arbeidsrommet med bøker, tidsskrifter og notater. Jeg ser to nye Macer og en seng. Olav har begynt å gi bort bøker. Han tar på seg skinnjakke og vi trekker ut på trammen i den skarpe vinden og det sterke lyset, for noen bilder i kveldssola. Olav smiler farvel.

CENTRE INTERNATIONAL ZAOUIT EL ARABE

Kultursenter i Tunisia involvert i demokratibygging

I enden av steppeørkenen dukker oasen opp, en grønn lunge i et karrig landskap. I den lille byen Degueche i kanten av oasen vokser det nå fram et spennende kultursenter. Her vil de bygge demokrati og bidra til en ny vår i Tunisia, etter revolusjonen.

I TUNISIA: ØYVIND KRABBERØD

Slah Eddine Maamri (63) kommer fra byen syd i Tunisia. Han bodde og arbeidet over 20 år i Norge, men flyttet tilbake til sitt hjemsted ved oasen i 1994. Rastaflettene er byttet ut med visjoner for et kultursenter i hjembyen. Hver kveld er senteret møtepunkt for 100 – 300 menn (det jobbes for å få kvinner med, men her i innlandet er kulturen en annen enn langs kysten). Slah er min vert under oppholdet og er

mer enn villig til å dele av sin kunnskap om alt fra historie, politikk, biologi, religion, jordbruk og teater.

Slah er utdannet barnevernspedagog fra Tunisia, men senere studerte han norsk på Blindern og tok journalisthøgskolen. Han jobbet frilans for flere aviser, og senere i Husbanken som førstesekretær og informasjonsleder med ansvar for Sifbo (innvandrere og flyktningboliger). Han slår av en prat med alle, megler, forhandler banklån, tegner nye bygninger, maler, skriver tekster og er guide for grupper som besøker senteret, en multikunstner.

Under morbærtreet utenfor huset sildrer vannet i hagen. Vi sitter i en liten Edens hage. Her er granatepler, fersken, daddelpalmer, mandeltre – ja det meste. Froskene vekker høylydt, sikadene slår – årets korteste natt, men den faller likevel tidlig på for en nordist. Slah forteller og gestikulerer.

Diktatorportrettet erstattet

Han gleder seg over den nye politiske situasjonen i landet. Det obligatoriske portrettet av Ben Ali, diktatoren, er erstattet av norske fjell i høstdrakt – i kaféen. Under

Kultursenteret med Slah i spissen står klar til å fullføre byggeprosjektet når finansieringen er klar.

TUNISIA

Offisielt navn: Tunisia
Hovedstad: Tunis, 1,5 millioner
Største byer: Tunis, Sfax, Gabes, Sousse, Kairouan, Bizerte
Språk: Arabisk (offisielt), fransk
Flateinnhold: 162.155 km²
Folketall: 10 millioner (2004)
Befolkningsvekst: 1,08% (2004)

Den tunisiske republikk er en arabisk stat, og Afrikas nordligste land. De sydlige områdene av Tunisia (ca forti prosent) er en del av ørkenen Sahara. I nord er det skoger i forlengelsen av Atlasfjellene, i innlandet er det ørkenlandskap. Sør i landet og langs kysten er det landbruksområder. Sør for halvøya Cap Bon ligger byene Sousse og Hammamet, landets største turistbyer med store sandstrender. Store deler av arealet som ikke er ørken er svært fruktbar jord. Tunisia er i dag kjent for å være et fremskrittssvennlig islamsk samfunn.

Politikk
Landet har tidligere vært en republikk under det autoritære regimet til president Zine El Abidine Ben Ali, som styrte fra 1987 til 2011 før han flyktet etter omfattende protester i desember 2010 og januar 2011. I nyere historie er det Frankrike som har hatt størst innflytelse på Tunisia. Landet kom under det franske protektoratet i 1887, og ble i mange år ansett som et fransk distrikt av styresmaktene i Paris. Frihetsforkjemperen Habib Bourguiba klarte likevel å frigjøre Tunisia fra franskmennene i 1956, og satt ved makten i hele 31 år før dagens president, Ben Ali tok over i 1987.

Religion
Islam er statsreligion i Tunisia, og ca 98% av befolkningen er muslimer. Tunisierne er sunni-muslimer, og har et relativt avslappet forhold til troen. Det finnes jøder og katolikker i landet, og disse kan også fritt dyrke sin religion. Du finner både synagoger og kirker i Tunisia.

Transportnett
Tunisia har fine veier og et godt utviklet tognett. Det går busser mellom alle de større byene.

KILDE: DU LANDSIDER OG WIKIPEDIA

Slah med gode hjelpere i oasen på kultursenteret

Helge Sundstøl og Slah Eddine Maamri er klar for siste byggetrinn. Her nyter de oasens grønne gaver.

revolusjonen var folk redde, men de fleste samtaler skjedde på senteret. Etter revolusjonen er senteret brukt til møter av ulike slag, det skal blant annet være partilederdebatt før valget. Slah tror senteret får en viktig rolle framover.

– Tidlige var det forbudt å kritisere staten, mens nå kan alt kritiseres. Tidligere var det kun fotballprat på grunn av redsel. Det har mye å si at de er trygge. Nå låner folk spontant plass for ulike møter, sier han.

En positiv innflytelse har Centre International allerede bidratt til.

– Folk merker forskjell på ungdom fra denne landsbyen og andre. Senteret er med på å få folk til å snakke sammen og ikke slåss. Her løser vi konflikter med diskusjoner og samtaler, og det har vi lang tradisjon med å gjøre. Nå kommer ungdom fra hele området hit, understreker Slah.

Han forteller videre om planer om informasjon og kursing i fred- og konfliktløsning, demokrati og internasjonale spørsmål.

Hva var verst under Ben Alis styre?
– Vi hadde ikke ytringsfrihet, men det verste var korrupsjonen. Det var overalt, i rettsvesenet, i banker, i politiet, skolevesenet – i administrasjonen generelt. Hvis du ikke ville være med på det fikk du ikke gjort noe.

Visjonen lever

Ti millioner har blitt investert på senteret siden starten i 1994. Her har det vært kafé, filmklubb, samtalegrupper, dukketeater og bibliotek for å nevne noe. Mye av dette ligger

KULTURSENTERET

Ta kontakt med senteret. Store og små grupper tas imot.
www.aljaridi.com , djerid@gmail.com
Telefon: 216-98 450 170
Adresse: Centre International Zaouit el Arabe
v/Slah Eddine Maamri
2260 Degueche, Tunisia
Lærer Helge Sundsdøl på Hallingdal folkehøgskule er også involvert i prosjektet. Han kan kontaktes for mer informasjon.
Telefon: 997 03 572

i dag nede, det ble vanskelig å holde dette gående uten økonomisk støtte. Men visjonen lever og håpet er nå at siste byggetrinn skal ferdiggjøres i løpet av et par år. Det legges opp til 180 sengeplasser og om lag 50 ansatte. Det skal bygges konferansehall, tre restauranter, kafé, scene med mer. Forhåpningene er større etter Jasmin- revolusjonen, neste steg er å få finansieringen i land. Optimismen er stor i landet, men ikke minst på senteret. Fylkesmannen dukket plutselig opp da vi var der. Han var svært interessert. Dette er et stort og viktig prosjekt i Tozeur-fylket.

På senteret tar de stadig imot grupper fra Norge, blant annet folkehøgskoler og videregående skoler. Lærer Helge Sundstøl fra Hallingdal folkehøgskole er involvert i prosjektet, og har vært i Tunisia mange ganger med elever. De arrangerer ulike opplegg, men gjestene må installeres i nabobyen Tozeur. Det nye senteret vil gi en helt annen mulighet til å ta godt i mot gjestene. Da kan de ta i mot og arrangere seminarer, kongresser, kurs, kollokvier og studiedager, drømmer Slah – som legger til at Tunisia bare er 3,5 timer fra Norge.

Vi ser skillet av byggetrinn to som står og gaper om mer. Slah Eddine har selv stått for mye av tegningene, som viser et fantastisk anlegg når det er ferdig. Allerede er det en oase i dobbel forstand, med mennesker, dyr, planter og fontener og det er ganske vanskelig å fatte når en beveger seg utenfor i det tørre landskapet.

Nå gjenstår det å få et «go» fra banken slik at det kan bli liv i det halvferdige anlegget. Mest av alt ønsker de seg investorer som kan bidra med kapital. Slah innrømmer at han er redd for å bli gjeldsslave, de ønsker også å beholde en idealisme i prosjektet og ikke bare tenke inntjening.

Dette må være et ideelt sted å besøke for norske folkehøgskoler! Her kommer de under overflaten. De får kontakt på en fin måte med lokalbefolkningen, gjennom Slah som skjønner både norsk og tunisiske tenkesett og kultur, og er en glimrende guide og døråpner til et usedvanelig spennende land. Det fikk vi erfare gjennom besøket i Tunisia og Degache.

Opp til tre hundre gjester besøker senterets kafe på en vanlig deg. Oasen er en Edens hage.

Avis-prosjekt

Slah Eddine Maamri har et sterkt ønske om å kunne starte en lokalavis for Tozeur- området. Tunisia er et land helt uten tradisjoner for en lokal presse.

– Det er ingen analfabeter i dette landet, men vi er analfabeter når det gjelder demokrati, politikk, teater og musikk og så videre. Vi ble kontrollert og stoppet hele tiden under det tidligere styret. Vi var vant til at systemet formidlet informasjon for å blinde folk, sier han. Folk er vant til store oppslag i den nasjonale pressen med overflatiske nyheter. Han mener en lokalavis vil være viktig i demokratibyggingen. Vi må satse på opplæring, artikler med nyttig informasjon som har mening. Folk må nå lære hvordan demokratiet fungerer, blant annet å akseptere andres meninger – og ikke minst motstandere, og at det ikke er nødvendig å være fiender selv om en ikke deler synspunkter. Folk må lære å kritisere uten å nedverdige motstanderen, understreker Slah.

Han ønsker seg også en avis som er morsom og underholdene. Kultur blir det viktig å få formidlet gjennom reportasjer og kritikk.

Slah innrømmer at det er et stykke fram for å få realisert et slikt prosjekt, men han har planer om å søke Fritt ord om midler i en startfase, og har også vært i kontakt med Institutt for journalistikk i Fredrikstad. Teknisk utstyr har også en norsk avis ønsket å gi prosjektet i Tunisia.

I første omgang er det snakk om et ukemagasin, og det må gjøres en markedsundersøkelse om befolkningen er interessert i en slik avis.

Og hvem skal skrive i avisa?
– Jeg tror vi må starte med lærere og lektorer, så vil flere komme til. Det vil også være bidrag fra ulike bransjer. Men det vil først og fremst være frilansbasert, forteller kulturarbeideren.

En ny vår i Tunisia

Jeg befinner meg i den lille byen Degueche sør i Tunisia, nær fylkeshovedstaden Tozeur – fire mil fra den Algerieske grensen. I denne landsbyen som nå synes passe søvnig i den stekende solen – med menn som sitter på kafé i små grupper, er det ikke lenge siden det utspant seg en helt annen scene her ved oasen.

I januar, rett før president Ben Ali måtte flykte, stormet 4–500 sinte ungdommer mot politistasjonen, de ville ha endring i landet sitt. Gruppen tente på politistasjonen. De fem politimennene som var på jobb følte seg truet og åpnet ild – to menn ble skutt og drept. Totalt ble omlag 300 personer drept under det som har blitt kalt Jasminrevolusjonen (hele landet).

Senere på dagen kjører vi forbi politistasjonen. Et stort militært kjøretøy står parkert, det er piggråd i midtribbatten, åpent vindu i bygningen etter brannen. Jeg går ut og våger meg til et bilde, en militær vakt hever hånden, men ser godlynt ut og smiler. Jeg tar noen flere og setter meg inn i bilen, vi snur og kjører tilbake forbi stasjonen. Min vert Slah ruller ned ruta og slår en spøk med sol-daten. Dette er fullstendig nye toner i dette landet ifølge Slah. Forandringen er virkelig reell!

Da jeg spiser en nydelig middag hos et nygift par på kvelden spør jeg: Var dere redd for å snakke åpent med hverandre om den trykkende situasjonen under diktaturet?

– Vi var som en hage hvor bladene henger ned og sturer – så kom regnet og bladene reiser seg stolt.

Under middagen forteller de med glød i øynene at den fordrevne presidenten nå har fått sin første dom på 35 års fengsel. 80 – 90 flere tiltaler venter på Ben Ali, som nå bor i Saudi Arabia. Det kan bli mange hundre år på den 75 år gamle eks-presidenten.

Turistene uteblir

Vi kjører mot den Algeirske grensen forbi turistbyen Tozeur med med internasjonalt flyplass. Det er steppeørken med gjetere som passer sine kameler (dromedarer). Vi besøker scenen der Star Wars 4 og Den engelske pasienten ble innspilt. Slah forteller at det på disse offroad-veiene i ørkenen, på denne tiden, er som en motorvei med turister. Nå er vi totalt alene – unggutter vil lettere desperat selge oss smykker og sandkrystaller. Det er en veldig nedgang i turismen etter urolighetene. I Tozeur, en by med omlag 40 000 innbyggere, er 80 prosent av hotellene stengt på grunn av svikt i besøket.

Ifølge Tunisias nasjonale turistkontor har antallet turister sunket med 39 prosent, mens inntjeningen har falt med 51 prosent. Det er snakk om mange arbeidsplasser.

Men noen tunisiere jeg snakket med ville ikke svartmale situasjonen: – Nå er det ikke økonomien som teller, endringene i den politiske situasjonen gjør at det er verdt det. Det vi normalisere seg, sier de.

Politistasjonen i Degueche er utbrent. Nå voktes den av militæret piggrådsperringer.

Sikkerhetstyrkene er avsatt, nå råder det en helt annen tone i Tunisia.

Da Tunisia våknet

President Ben Ali rømte fra Tunisia 14. januar. Folket gjorde oppstand. Jasminrevolusjonen var et faktum og utløste oppstand i Egypt og det vi i dag kjenner fra mange arabiske land.

Det som utløste det hele var grønnsakshandleren Mohamed Bouazizi som 17. desember i fjor tente på seg selv i den tunisiske byen Sidi Bouzid. Den fjerde januar døde han av skadene. Jeg besøkte byen hvor det startet, utenfor guvernørkontoret der han protesterte mot politiets ydmykelser. Det var sterkt!

Tunisia er nå i en spennende og avgjørende fase av landets historie. Bakteppet for opprøret er blant annet stor arbeidsledighet og følelse av å ha liten innflytelse på landets utvikling.

Det er en arbeidsledighet på 30 prosent i Tunisia, det betyr en stor oppsamlet frustrasjon i befolkningen, i et land som har et svært godt skolesystem og en høyt utdannet befolkning.

Folk er lettet

Ben Ali holdt folket i et jerngrep med mafiøse metoder og et sikkerhetspoliti han brukte aktivt. 90 prosent av utviklingsmidlene i landet gikk til kystområdene, mens bare ti prosent kom det indre av landet til gode. Det var i et slikt fattig område Bouazizi gjennomførte sin fatale aksjon.

Men folket svarte, presidenten falt og nye tider ser ut til å være i emning. Folk er lettet, og skal gå til valgurnene. Det har skjedd mye på kort tid. Sikkerhetspolitiet er nedlagt, den korrupte presidentfamilien er kastet ut, eller fengslet. Det er vedtatt at de neste årene skal 90 prosent av utviklingsmidlene gå til innlandsområdene. Over 80 partier har så langt registrert seg – og her blir det verdens mest radikale kvotering – på alle lister skal det være annen hver representant kvinne og mann.

I flere av byene vi reiste gjennom var partihus, politistasjoner, fylkeshus og/eller monumenter ødelagt og brent. Politivakter og piggrådsperringer møtte vi flere steder.

Situasjonen i landet er fortsatt ustabil. I juli ble det meldt om at myndighetene i byen Sbeitla, sørvest i landet, hadde innført portforbud. Det var kamper mellom rivaliserende grupper og mange var skadet i kampene. Det er kamp om jobber, eller rykter om forfordeling av sosiale goder, som ofte er en utløsende faktor for urolighetene.

Politiet har også meldt om konfrontasjoner med det de hevder er al-Qaidia militante nord i Tunisia. Flere har også påstått at det er reminisenser av Ben Alis maktapparat som

har stått bak mye av den lokale oppstanden med nedbrenning av sentrale institusjoner ved å betale opprørere – disse skal ønske å destabilisere landet før valget.

Revolusjonsrådet

Jeg møter tre representanter for revolusjonsrådet fra Degueche (32 personer totalt i Tozeur- området og 150 i fylket). Jeg lurar på om det blir en muslimsk dominans i fortsettelsen eller om de tro på en mer profan utvikling.

– Tunisia skal vinne, ikke religionen. Ting skjer raskt – nå er folk klare for frihet – det matcher deres drøm, og det er det flott å være vitne til, reflekterer de.

De er opptatt av å få folk til valgurnene og å få de riktige personene inn i posisjonene.

– De siste ti årene av Ben Alis tid som diktator brukte han til å sette de dummeste inn i posisjonene. Men vi tilgir de som støttet Ali, de har mistet nok, sin ære – noen er i fengsel. Noen er allerede straffet av samfunnet. Vi er siviliserte mennesker som tilgir, fastslår trekløveret foran meg.

– Vil dere få nye allierte?

– Det kommer nok til å bli de samme allierte, men da må vi være likeverdige.

De tror også at land som India, Kina og Tyskland blir viktigere framover. En skandinavisk modell for et framtidig demokrati står øverst på ønskelisten.

Valget

Tunisia har utsatt valget fra fra 24. juli til 23. oktober, det skal gi partiene (nå hele 83) tid til å organisere seg.

OPPRØRET I TUNISIA

- 17. desember 2010 satte den tunisiske gateselgeren Mohamed Bouazizi fyr på seg selv i protest mot trakassering fra politiet.
- Denne hendelsen ble den utløsende årsaken til opprøret i Tunisia, som siden har spredt seg til store deler av den arabiske verden.

Ben Ali holdt folket i et jerngrep med mafiøse metoder og et sikkerhetspoliti han brukte aktivt. 90 prosent av utviklingsmidlene i landet gikk til kystområdene, mens bare ti prosent kom det indre av landet til gode. Det var i et slikt fattig område Bouazizi gjennomførte sin fatale aksjon.

Grønnsakshandleren Mohamamed Bouazizi tente på seg sel foran guvernørkontoret i den fattige byen Sidi Bouzid

Vi møtte revolusjonsrådet i regionen. Her f.v. Zouhaier Bonabioh, Maler Bonabioh og Kaldi Kemel.

Det er nå åtte måneder siden Tunisias president Sine al-Abidine Ben Ali ble presset fra makten. Registreringen av velgere er i full gang foran Tunisias første frie valg siden presidenten valgte å flykte fra landet. Over 2.000 nyutdannende valgmedarbeidere bidrar i denne prosessen. Valglistene som eksisterte under Ali er nå kastet på dynga.

Folket skal velge grunnlovgivende forsamling, deretter blir det presidentvalg og valg på ny nasjonalforsamling.

Valget er blitt utsatt slik at nye partier kan få den tiden de trenger for å forberede seg. Det var nemlig ingen reell opposisjon i landet under Ben Alis undertrykkende regime, og opposisjonen strever med å stake ut sin politiske kurs.

Maktvakumet som har vært tydelig i ventetiden har skapt grobunn for uro. De sekulære frykter også at islamistene i partiet Ennahda skal bruke tiden for å vinne terreng. Ben Ali drev islamistene under jorda, men det er ventet at de nå vil markere seg.

– Det er stor frykt knyttet til Ennahda. Ingen tror på deres løfter om at de står bak demokrati og politisk pluralisme, sier politisk analytiker George Joffe ved Cambridge University til nyhetbyrået Reuters.

Behov for investeringer

Jeg spør en entusiastisk Slah Eddine Maamri hva det er viktigst å komme i gang med etter valget?

– Investeringer, investeringer, investeringer svarer han

spontant. Offentlig innsats og forutsigbarhet er veldig viktig nå, og ikke minst lavere skatter slik at folk tør å investere. Det finnes penger i befolkningen som er holdt tilbake på grunn av utrygghet. Det blir veldig sentralt å skape nye arbeidsplasser nå. Det er stor arbeidsledighet, mye misnøye. Veldig mange høyt utdannende er uten jobb, forteller norsktunisien Slah.

Kulturarbeideren ønsker også sterkt å bidra til utvikling i Tozeur-området. Senteret gir i dag arbeid til 12 personer. De har også kjøpt en daddeloase som skal utvikles videre. Da vi er der borer et arbeidslag etter vann. Her vil det også bli nye arbeidsplasser.

Internett

– Hvor mye har internett betydd for at opprøret mot Ben Ali og hans maktapparat kunne la seg gjennomføre?

– Opprøret startet egentlig for 4-5 år siden med at folket var lut lei av korrupsjon og kontroll, men sosiale medier var et godt verktøy for å få samlet folk under revolusjonen, sier Slah.

Han forteller videre om en helt avgjørende overgangsfase hvor mange brikker skal falle på plass. Under Ben Alis regime ble veldig mange av de statseide bedriftene solgt og pengene stukket i diktatorens lomme. Nå skal nye avtaler inngås for mange av disse bedriftene.

Danningsreise til Vietnam

Som folkehøgskulelærer er det viktig å vere ein trygg og god reiseleiar. Det å reise med ei gruppe elevar ut i verda er eit stort ansvar og ei stor utfordring. Reisa skal ikkje berre vere ei opplevingsreise, men den skal vere ei slags danningsreise, der elevane lærer noko om kulturen og landet dei vitjar, samt noko om seg sjølv. Det krev mykje av læraren å legge opp til ei reise som kan leve opp til desse forventingane.

TEKST OG FOTO: LENE SØRØY NEVERDAL, SOGNDAL FOLKEHØGSKULE

Det var to døgnville og litt skremte folkehøgskulelærarar som ankom Hanoi tidleg ein morgon i juni. Vi vart møtt av gateseljarar med trekanthattar, scooterar med heile familiar på, folk som ville huse oss for natta, ei lukt av nysteikt kjøtt blanda med urin, samt ca. 40 grader og tidenes fuktigaste luft. Vi følte oss litt overfalt av både menneska og lufta, og hadde problem med å kave oss fram til hotellet mellom alle scooterane og dei små menneska. Alt rundt oss kjendes framand og skummelt. Vi innlosjerte oss på hotellet og var skjønt einige om å slappe av ei stund før vi skulle ut i kaoset igjen. Akkurat der og då kjente eg godt på kroppen at eg var på andre sida av jorda og at frykta for noko framand satt godt i ryggmargen. Eg var nok utsatt for eit aldri så lite kultursjokk.

Fyrste utfordring; krysse gata.

Etter litt stålsetjing avgjorde vi at vi måtte kaste oss ut i verkelegheita, gjere noko for å rette opp fyrsteinstrykket og bli kjent med byen og kulturen – vi bestemte oss for å gå ut og ete. Før vi fann ein plass å ete møtte vi to store utfordringar, ein fotobutikk og ei gate vi måtte krysse. Den første kosta oss mange millionar dong, medan den andre kosta meg nesten livet. Vi avgjorde at vi ikkje var klar for

«Det er store diskusjonar kring folkehøgskulen si reising og om dette er riktig eller ikkje. Eg tykkjer dette er ein viktig diskusjon, som bidreg til å gje oss forståing for kvifor eller kvifor ein ikkje skal reise»

Vietnam enda, så etter eit lite måltid tok vi ein liten ettermiddagskvil på sju timar før vi gjorde eit nytt forsøk. Denne gangen haldt vi oss trygt på eine sida av gata.

Fyrsteinstrykket av Vietnam var prega av å vere døgnvill og at vi ikkje var heilt forberedt på kva som venta oss. Den ubehagelege følelsen av å vere i eit framand land og det å vere framand, sette ein dempar for korleis vi sansa og opplevde. Heldigvis tok det ikkje lang tid før vi følte oss meir tilpass og dermed møtte Vietnam med eit opent sinn. Vi lærte dessutan korleis vi skulle krysse gata. Gå roleg, ikkje stopp, ikkje spring. Etter berre eit par dagar «kasta» vi oss ut i gata framfor utallege scooterar utan å nøle og utan å avslutte med gledeshyl og «high-five».

Å bli ein trygg reiseleiar

Vi diskuterte at det ville vere ugunstig å komme til ein framand kultur med elevar utan sjølv å føle seg trygg. Ein lærar som ikkje kjenner kulturen og som ikkje ein gang veit korleis ein skal krysse gata, vil vere ein heller dårleg

Minioritetsbefolkninga i Sapa Black H´mong.

«Eg har dessutan blitt litt meir tålmodig og tryggare på det å reise. Og ikkje minst, eg har blitt trygg på kvifor ungdom har godt av å reise»

turleiar. Ein kan prøve å forberede seg på kva ein vil møte, men ein vil aldri vere heilt trygg på det ein ventar seg, utan sjølv å ha opplevd det på kroppen. Vårt fyrste mål for reisa var altså å bli ein tryggare turleiar. For å bli trygg må ein utfordre sine trygge rammer, så vi vart einige om å gjere nettopp dette. Dette resulterte i at ingenting blei uprøvd. Vi kasta oss inn i alle utfordringar og gjorde eit forsøk på å oppleve mest mogleg. Blant anna overnatta vi hos ein vietnamesisk familie og vi leigde oss egne scooterar.

På danningsreise

Vi var veldig glad for å få høve til å gjere denne studie- eller danningsreisa. Både for å bli meir rysta til å gjennomføre ei slik reise med elevar, men også for eiga utvikling. Den klassiske danningsreisa hadde som formål å utvikle personlegdommen ved å gje den reisande innsikt og forståing for andre kulturar. (kjelde: Wikipedia) Denne forma for reising har i dag tatt nye former, der ungdom gjev seg ut på jorda rundt-reiser som har likskap med den klassiske danningsreisa. Folkehøgskulen har kasta seg på trenden og kan tilby reiser til alle verdens hjørne. Det er store diskusjonar kring folkehøgskulen si reising og om dette er riktig eller ikkje. Eg tykkjer dette er ein viktig diskusjon, som bidreg til å gje oss forståing for kvifor, eller kvifor ein ikkje skal reise.

Ikkje forvent at nokon stoppar sjølv om der er gangfelt. (scootere)

Fotolærarane ved Sogndal Folkehøgskule, Sivelin Kjølstad (t.v) og Lene Sørøy Neverdal fekk moglegheit til å gjennomføre si eiga danningsreise, for å få kjennskap til Vietnam, samt for å bli tryggare turleiarar.

Kvifor reise?

Etter å ha vert på reise sit eg igjen med mange tankar og refleksjonar. Ikkje berre kring det eg opplevde og såg, men også kring kvifor vi driv med reising. Treng vi verkeleg oppleve verden for å forstå den eller for å få den til å verke mindre framand? Ei av opplevingane som sit sterkast igjen er møte med minoritetsbefolkninga i Sapa, «H'mong people». Eit hardtarbeidande folkeslag som møtte oss med store smil og latter. Måten dei lever på er heilt annleis enn vi nokon gang kan tenke oss, men likevel kunne vi snakke om ting som vi har til felles. Så sjølv om vi er forskjellige, så er vi framleis like. «Same, same –but different» var eit slagord som gjekk igjen i Vietnam.

Ein kan nok ikkje forvente å forstå verden etter ei reise, men eg trur reising opnar opp for tankar og refleksjonar som gjer at ein får eit nytt og meir nyansert syn på verden, samstundes som ein får eit litt anna syn på det ein har heime. Ein får ei evne til å sjå ting frå litt nye perspektiv, og utviklar fleire referansepunkt.

Vietnam gav meg både nye referansepunkt og perspektiv. Det er eit interessant land, der både kulturen, religionen og historia gjev grunnlag for refleksjon. Eg kom heim og såg på det eg har rundt meg med eit litt anna blikk. Eg har dessutan blitt litt meir tålmodig og tryggare på det å reise. Og ikkje minst, eg har blitt trygg på kvifor ungdom har godt av å reise.

«Vårt fyrste mål på reisa var altså å bli ein tryggare turledar»

Folkehøgskolene og sosiale medier

Det er mye som taler for at folkehøgskolene bør være aktive i sosiale medier. Målgruppen vår er der og det er en demokratisk måte å holde kontakt med omverden på. Utfordringen er hvordan man skal være til stede i sosiale medier og hva man skal gjøre der.

AV DORTE BIRCH

De forskjellige sosiale mediene har ulike roller. Noen handler om å kunne gjøre kjapt oppmerksom på noe og å lenke folk videre. De største der er naturligvis Twitter og Facebook. Men Facebook kan også brukes til å gi informasjon uten å lenke videre. Det samme kan blogger og YouTube. Man bør derfor bruke hvert enkelt medium til det de er ment å bli brukt til.

Ulike roller

Lesernes behov er det sentrale når skolen velger å være i sosiale medier. Hva ønsker elevene deres (eller potensielle elever, deres foreldre, lokale politikere, lokalmiljøet etc etc) å få fra dere via sosiale medier?

Dere kan velge å:

- Underholde dem. Det kan være tant og fjas eller mer seriøse kunstneriske uttrykk.
- Gi dem heftige og interessante meninger.
- Gi dem noe som er nyttig – en løsning på et problem.
- Gi dem kunnskap og/eller opplæring i noe dere er gode på.

Dette er fire valgmuligheter og her gjelder det å tenke kreativt. Kanskje skolen skal ha den beste bloggen om hekling – fiks ferdig med små opplæringsfilmer om ulike heklemetoder? Kanskje skolen skal opprette et diskusjons-

forum for jaktentusiaster der man kan utveksle informasjon om utstyr til jakten? Kanskje skolen skal ha en blogg med sterke meninger om lokalpolitikken? Kanskje skolen skal lage mange morsomme små filmer som folk sender videre til vennene sine?

Skolen eller linjen?

Man må gi folk noe igjen for de minuttene de velger å investere i å lese eller se på det du har lagt ut. Tid er vår mest kostbare ressurs på nett og folk skal derfor føle at de får noe igjen for tiden de bruker.

Men skolen skal også ha noe igjen. Det går mye tid med til å lage og vedlikeholde skolens tilstedeværelse i sosiale medier. Tid de færreste skoler har. Man må derfor finne metoder der dette ikke blir en stor ekstra byrde. For eksempel ved at det blir integrert i undervisningen og/eller ved at man engasjerer dem der ute til å gjøre det meste av arbeidet – slik det for eksempel er i diskusjonsfora.

Skolen må også ta noen grunnleggende valg. Er det valgfaget i hekling, linjefaget i jakt eller hele skolen som er engasjert i de sosiale mediene? Hvem skal ha ansvaret og hvem skal følge opp? Spesielt på sommeren eller når skolen har reiseaktivitet er dette sentrale spørsmål.

Være til stede hos andre

Man kan selvfølgelig også velge å være til stede i andres sosiale medier i stedet for å bruke store ressurser på egne prosjekter. Diskuter og legg ut kommentarer i relevante fora, enten det er linjerelevant og/eller skolerrelevant, og vær nøye med å skrive avsender. Dermed kan dere markere dere som de kapasitetene dere er innen for deres områder.

IF- og NF bloggen frilyntfolkehogskole.no ønsker gjerne flere bloggere og flere kommentatorer så dette kan jo være et sted å begynne. I tillegg står våre felles Facebook- sider, Alle folkehøgskolene i Norge, også til deres disposisjon for innlegg og lenker.

Overvåk

For de fleste av oss høres det ubehagelig ut å skulle overvåke noen, men sosiale medier er ikke Big Brother. Det er heller Little Sister. Et sted der man slenger ut kommentarer som er gledelige og kommentarer som er såre.

Sosiale medier blir som kanarifuglen i kullgruven – stedet der du kan få informasjon om ting som ikke er slik de skulle være (og ting som er helt fantastiske). På Google har du mulighet til å søke på blogger og diskusjonsgrupper. Ta med jevne mellomrom og google skolenavnet der og se hva som blir sagt om dere.

Hva og hvem?

Det høres forlokkende ut å være til stede i sosiale medier og jeg vil da absolutt også anbefale alle skoler til å i hvert fall ha en Facebook- side (se rundskriv nummer 7 i år om dette). Men før man kaster seg over andre sosiale medier så bør man spørre seg selv:

- Hva skal dere gjøre i sosiale medier som målgruppen kan være interessert i?
- Hvem skal gjøre jobben?

Anbefalt lesestoff: Eric Qualman: Socialnomics

«Sosiale medier er ikke Big Brother, det er heller Little Sister»

Setesdal folkehøgskule klar for sitt andre skoleår

Åpningen av Setesdal folkehøgskule ble gjennomført på hederlig vis i august 2010. Her var alle som har vært en del av prosjektet invitert og oppmøte var svært med både fylkesmann, fylkesordfører, ordfører, rådmann, kommunestyrepolitikere, stortingspolitikere og representanter fra informasjonskontoret. Åpningen ble avsluttet med en smak av det som er skolens profil; oppvisninger i trial og motocross.

Skolen har 40 plasser og første skoleår var vi 24 elever. Dette skoleåret startet vi opp med 25 elever. Disse fordeler seg likt på linjene motocross og trial. Vi har nå styrket den motorsportsfaglige kompetansen på skolen, samt inngått avtale med en fysisk trener.

Noen av våre elever kommer med ambisjoner om å hevde seg i idretten sin. I et folkehøgskoleperspektiv ser vi det slik at vi kan bidra med verktøyene, men de må gjøre jobben og ville det selv. Ingen kan ville det for dem, og vi stiller ikke krav til ambisjoner. Men vi ønsker refleksjon rundt målsettinger og samarbeid for å komme dit de vil. For å bli gode idrettsutøvere må man, i våre øyne, være dannet, forståelsesfull, samarbeidsvillig, positivt innstilt til medmennesker og bidra til et positivt fellesskap. Dette er alle i staben skjønt enige om å jobbe med fremfor jaget om medaljene.

Våre 25 elever er fordelt likt på trial og motocross. Det er svært positivt med tanke på at vi kun var tre elever på trial det første året. Dette tror vi vil gi et bedre samhold og samarbeidsklima innad blant elevene og mellom lærerne. Dette året skal vi bruke på å bygge vår faglige plattform og videreutvikle driften av folkehøgskolen. Vi er stolte av å ha gjennomført det første året og ser frem til det neste!

LENE DYRKORN. REKTOR SETESDAL FOLKEHØGSKULE

Lene Dyrkorn har tatt over som rektor ved Setesdal folkehøgskule. Foto: Øyvind Krabberød

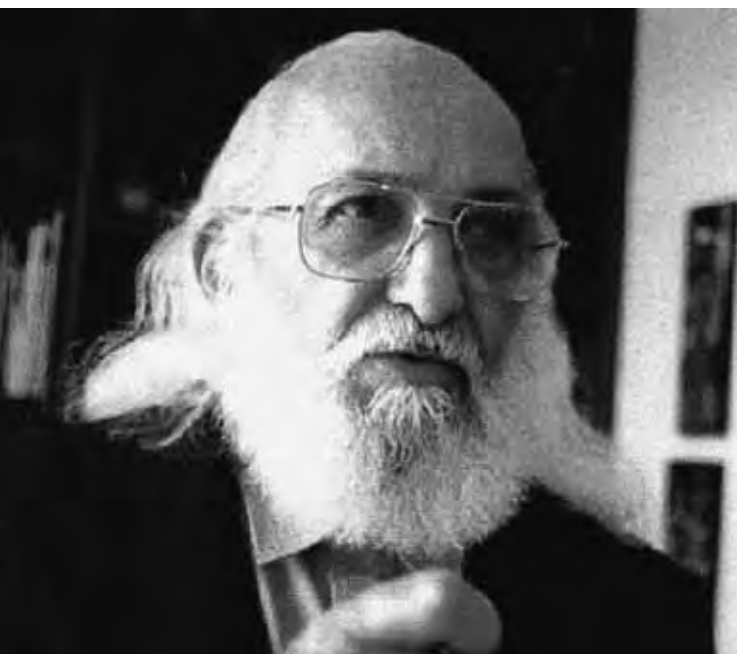
PEDAGOGISKE INSPIRASJONSKILDER I FOLKEHØGSKOLEN

Vi har startet en artikkelserie om pedagogikk i Folkehøgskolen. Hvilke inspirasjonskilder kan vi skimte i folkehøgskolens pedagogikk utover Grundtvig. Først ute var Arild Mikkelsen med en artikkel hvor den jødiske filosofen Martin Buber trer fram. Lena Sendstad har skrevet om Kaospilotene. Olav Klonteig fulgte opp med en artikkel om den amerikanske psykologen Seymour Bruner. I dette nummeret presenterer Tore Haltli Paolo Freire og bank-metoden

Paolo Freire

og bank-metoden

Paolo Freire (1921–1997) er en tenker som har hatt en tydelig påvirkning på pedagogikken i folkehøgskolen i nyere tid. Etter utgivelsen av *De undertryktes pedagogikk* (boka kom i 1968 og ble oversatt til norsk i 1970) ble hans tanker en del av den pedagogiske debatten i folkehøgskolen.

AV TORE HALTLI, REKTOR SUND FOLKEHØGSKOLE

Freire hentet sine erfaringer fra kampen mot analfabetisme i Brasil, men mye av tankestoffet lot seg, og lar seg fortsatt, overføre til en norsk folkehøgskolevirkelighet.

For Freire skjer ikke undervisning og læring isolert fra resten av samfunnet. Han mener at alle mennesker er født til frihet, og vår oppgave er i fellesskap å skape et samfunn hvor alle får leve i tråd med sine egne behov og sanne natur. Han levde i et samfunn og en tid hvor dette var langt fra virkeligheten. Middelet han pekte på som et mulig redskap for endring var undervisning og læring. Gjennom en myndiggjøring av de undertrykte skulle de bli satt i stand til å frigjøre både seg selv og sine undertrykkere. Dette var undervisningens formål, og dermed gjorde han undervisning til en politisk handling.

«I et fritt skoleslag sier måten vi velger å undervise på noe om hva slags menneskesyn vi har og hvilket samfunn vi vil være med å skape»

Undervisning og læring foregår ikke i et sosialt vakuum. Det skjer alltid i en kulturell og politisk kontekst. Dermed vil læreren gjennom sin undervisning, i følge Freire, alltid jobbe enten på undertrykkernes side eller for frigjøringen av de undertrykte.

Lærerens oppgave er å hjelpe folk til selvstendighet slik at de kan ta de valgene som gjør livene mer menneskelige. «Læreren skulle ikke selv fremstå som en profet som hadde sett Lyset, eller en skriftlærd som kjente Sannheten, for så å formidle dette til dem som levde i mørke og villfarelse», skriver Odd Are Berkaak i et essay om Freire. «Pedagogen skulle være mer en kjørelærer enn en veiviser. Veivalgene måtte folk selv ta beslutninger om.» (Freire, s. XI)

Bank-metoden

Et viktig begrep hos Freire er bank-undervisning eller bank-metoden. For Freire er det helt avgjørende at pedagoger finner andre måter å undervise på enn det han kalte bank-metoden.

PAULO FREIRE

Paulo Freire, født 19. september 1921 i Recife, Brasil, død 2. mai 1997 i São Paulo. Han var pedagog, teoretiker og kristen sosialist.

Freire var virksom i Brasil på 1960-tallet og deltok i en stor pedagogisk kampanje mot analfabetismen. Freire hadde en kristen-humanistisk menneskesyn til grunn for sitt arbeide. De fattige skulle ikke mate de fattige med den rike verdens kunnskaper, men gi dem mulighet til selv å komme til erkjennelse og erobre sin verden..

Engasjerte pedagoger, som i relasjon og dialog med de fattige veiledet dem mot forståelse av sin situasjon og dermed frigjørelse og medvitende handling var viktige for å erobre denne bevissthet. Freires arbeid mot fattigdom, sult og analfabetisme opplevdes som en trusel for det totalitære samfunn Brasil ble etter et militærkupp, og innebar for Freires del fengsel og senere utvisning til det mer frie Chile, der arbeidet og kampen mot analfabetismen fortsatte.

Freire analyserte kritisk det som han mente var tradisjonell undervisning og mente at å undervise ikke er å programmere men å problematisere. Ikke å gi svar på spørsmål men å legge frem spørsmål. Freire ville få elevene til å tenke selv.

KILDE WIKIPEDIA

Freire oppsummerer bank-metoden slik:

- Læreren lærer bort, og elevene blir opplært.
- Læreren vet alt, og elevene vet ingen ting.
- Læreren tenker, og elevene vies omtanke.
- Læreren snakker, og elevene lytter – fromt.
- Læreren skaper disiplin, og elevene blir disiplinerte.
- Læreren velger og tvinger igjennom sitt valg, og elevene bøyer seg.
- Læreren handler, og elevene har følelsen av å handle gjennom lærerens handling.
- Læreren velger pensum, og elevene (som ikke ble spurt) tilpasser seg det.
- Læreren forveksler kunnskapens autoritet med sitt eget yrkes autoritet som han setter i motsetning til elevenes frihet.
- Læreren er subjektet i læringsprosessen, mens elevene bare er objekter. (Freire, s. 44)

Bank-metoden fratar menneskene deres menneskeverd, hevder Freire. Den gjør elevene til oppbevaringsbokser. Elevene, mottar, lærer utenat og gjentar. Som gode bankfunksjonærer mottar, registrerer og oppbevarer de kunnskapen som læreren setter inn. Denne måten å behandle mennesker på fratar dem menneskeverdet.

For adskilt fra undersøkelse, adskilt fra praksis kan ikke menneskene bevare sitt sanne menneskeverd. Kunnskap kommer bare gjennom oppfinnelser og nyoppfinnelser, gjennom den aldri hvilende, utålmodige, konstante, håpefulle undersøkelse menneskene driver med i tilværelsen, overfor tilværelsen og overfor hverandre. (Freire, s. 43)

Målet er stort. Freire vil skape et nytt samfunn. Da holder det ikke å gi folk kunnskap. Man må gi dem redskaper slik at de kan skaffe seg egen kunnskap. Folket må ut fra sitt eget ståsted gjøre undersøkelser og se på hva som begrenser deres liv, finne ut hvorfor det er slik og hva de kan gjøre for å fjerne disse begrensningene. Kunnskap må lede til handling, skriver Freire, og derfor blir utdanning og læring alltid politiske handlinger.

Det politiske formålet med undervisningen er tonet ned i moderne folkehøgskole, men kampen mot bank-metoden fortsetter. Tatt i betraktning at den av de aller fleste, både i folkehøgskolen og andre skoleslag, regnes som avlegs, så viser den seg å være en svært standhaftig teori. I skoledebatter ser vi stadig vekk at bank-metoden (gjerne i ny og fin innpakning) løftes fram som et mulig alternativ til dagens pedagogikk. Da ser vi også at Freires påstand om at undervisning er en politisk handling ikke har mistet sin gyldighet. I et fritt skoleslag sier måten vi velger å undervise på noe om hva slags menneskesyn vi har og hvilket samfunn vi vil være med å skape.

Alle sitater er fra Paolo Freire: *De undertryktes pedagogikk*, Bokklubbenes kulturbibliotek, Gyldendal Norsk forlag 2003 (1968) med et innledende essay av Odd Are Berkaak.

Hva betyr folkehøgskole pedagogikk for deg?

I mai var jeg på informasjonsseminar på Elverum folkehøgskole. Redaktør i Folkehøgskolen, Øyvind Krabberød stakk da til meg et papir og ga meg utfordringen om å skrive kort om «Hva betyr folkehøgskolepedagogikk for deg?»

Jeg skreiv kort:

«Det er utrolig spennende å snakke og samtale med så mange forskjellige mennesker – i ulike aldre. Det er stor variasjon i tema og i tid. Det er rett og slett lærerikt».

Men kommunikasjon er aldri enkelt. Heller ikke denne gangen. Kort var for kort...

Tja, hva mer kan jeg si?

Jeg er stolt av å kunne si at jeg er fornøyd med å ha arbeidet som folkehøgskolelærer i 31 år. I tillegg har jeg lang fartstid som barn og ungdom med foreldre som jobbet i folkehøgskolen, og jeg er da selvsagt også av den oppfatning at et folkehøgskoleår er obligatorisk. Slik ble jeg selv elev på Toneheim folkehøgskole i 1974/75. Et fan-

tastisk år! Sånn sett er jeg vel på en måte inne i et slags 50-årsjubileumsår i år.

Hva er det egentlig som fascinerer meg med skole-slaget? Det er ofte greit å reflektere litt over det man driver på med. Men noen ganger kan det rett og slett være vanskelig å sette ord på.

På wikipedia leser man følgende om pedagogikk:

Som fag har pedagogikk både en teoretisk og praktisk side. Teoretisk dreier det seg om å beskrive og drøfte oppdragelse og undervisning og belyse forholdet mellom disse virksomhetene og individ, samfunn og kultur. Praktisk dreier det seg om gjennom ulike undervisnings- og oppdragelsestiltak å legge til rette for læringsprosesser for tilegnelse av kunnskaper og ferdigheter, holdninger, normer og verdier og for utvikling av de ulike sider ved menneskets personlighet. – Forholdet mellom teori og praksis i pedagogikken kan enklest uttrykkes slik at den primære hensikten med det teoretiske arbeidet er å bidra til en mer reflektert og forbedret praksis.

Menneskene og samspillet er viktig for meg. Muligheten til likeverdig kommunikasjon, involvering og inkludering. Som menneske består vi av utrolig mange ulike deler som skal bli til en helhet, mens vi er skrudd sammen på ulike måter. Det er dette som gjør livet spennende – og selvsagt noen ganger frustrerende. Det blir sjelden kjedelig eller «shedelig» som det kalles i dag. Det å skulle begynne på nytt hvert eneste år med nye ungdommer som kommer med 18 leveår i bagasjen, er vel det som er mest «rutine»– jobbing, og som kanskje er mest krevende. Her har vi enorme muligheter for å tilrettelegge for, og veilede, for veien videre. En god skolestart, med god «tilvenning» gir også et godt grunnlag for gode arbeidsforhold og rutiner for resten av skoleåret både for elever og ansatte. Det gir også unike muligheter til justeringer/oppdateringer av egne oppfatninger.

Det er viktig at forholdene tilrettelegges slik at både undervisninga og det sosialpedagogiske har gode vekstforhold slik at grøden blir best mulig. Ja, her har vi i folkehøgskolen de store mulighetene.

BODIL NYSTAD, VEFSEN FOLKEHØGSKOLE

I utakt med virkeligheten

I statlige organer og virksomhet bestreber man seg på lik kjønnsfordeling, og Stortinget har vedtatt at det i norske selskaper bør være en kjønnsfordeling på 60–40 %. På Ringerike folkehøgskole oppfordrer vi til lik kjønnsfordeling i elevrådet. Er det ikke da litt pussig at vårt felles organ, Folkehøgskolerådet, består utelukkende av menn?

AV BENEDICTE HAMBRO, RINGERIKE FOLKEHØGSKOLE

Norsk folkehøgskolelag og Norsk Kristelig folkehøgskolelag er to små fagforeninger med en samarbeidsavtale med Utdanningsforbundet. Derfor er det klokt at de to folkehøgskoleslagene har slått seg sammen og dannet Folkehøgskolerådet. Det er «eit skolepolitisk samarbeidsorgan for dei norske folkehøgskolane og folkehøgskolerørslene». I Rådets vedteker § 1.3 står det: «Folkehøgskolerådet skal ta seg av oppgaver til gagn for skoleslaget og skolane, og som ikkje er av rein fagpolitisk karakter.»

Utelukkende menn

Videre står det i rådets vedtekter § 2.5: «Folkehøgskolerådet skal ha 4 medlemmer. Leiar i NF og NKF er medlemmer og skifter på verva som leiar og nestleiar i rådet. To medlemmar vert valde på årsmøte i IF og IKF.»

Det viser seg at de to medlemmene som ble valgt på årsmøtene til IF og IKF er lederne av de respektive styrene. Resultatet er at Rådet den neste perioden består av fire menn.

Da jeg tok opp spørsmålet om kjønnsfordeling i Rådet på NFs landsmøte 2011, fikk jeg motargumentet som et spørsmål: «Hvem skal bestemme om det er IF eller IKF som ikke skal møte med sin styreleder? Det blir jo fryktelig urettferdig hvis en av dem ikke kan møte med den de mener er best egnet, nemlig styrelederen.»

I praksis betyr dette egentlig at motargumentet jeg ble møtt med, var: **Det er fryktelig urettferdig at rådets medlemmer ikke utelukkende kan bestå av menn. Jeg finner den type argumentasjon særdeles urovekkende og udemokratisk.**

Frikoblet fra samfunnet

Rettferdig eller ikke – så vidt jeg vet består vårt samfunn av omtrent halvparten kvinner og halvparten menn. Burde ikke vårt skolepolitiske råd speile det samfunnet vi er en del av, og som vi ikke minst oppfordrer våre elever til å ta del i gjennom elevdemokratiet?

Folkehøgskolerådet har en uhyre viktig rolle i å ivareta både de frilynte og kristelige folkehøgskolers eksistens i Norge. Det norske samfunnet er gjennom de siste tiår blitt bygget på idealet om at begge kjønn er like mye verdt. **Det er underlig at folkehøgskolerådet skal være frikoblet samfunnets normer og verdier om likhet mellom kjønnene.**

Min oppfordring går derfor både til de frilynte og de kristelige folkehøgskolene om at de starter arbeidet før neste årsmøtet, med å rydde opp i det som kan fortone seg som en arkaisk og udemokratisk ordning helt ute av takt med Norge anno 2011.

Fortsett debatten på www.filyntfolkehøgskole.no

BELLONA

– Har Bellona lagt Norge bak seg?

– Nei men jeg er flau på Norges vegne. Klimautslippene våre økte med så mye som 4,8 prosent i fjor. Da snakker vi ikke bare i blinkende varsellamper, men et helt blinkende diskotek! Den norske klimadebatten er så innsauset i olje på alle nivåer at vi nekter å se realitetene. Norge er blitt en feit katt som har sluttet å fange mus og bare vil spise bokse-mat.

FREDERIC HAUGE, BELLONA, TIL AFTENPOSTEN

KULTURSMINKE

Det Sven Kærup Bjørneboe ergrer seg særlig over, er kulturfolkets og presteskapets sminking av grådighetssamfunnet og storkapitalen.

– Jeg har ingen godhet for prestenes kulturkirkegreie. Og de skjellsordene jeg kommer med i en viss poetisk form, er ikke gammel kulturradikalisme. Jeg tilhører en helt annen tradisjon.

– Hvilken tradisjon er det?

– Jeg er en god gammaldags religiøs metafysak. For å si det sånn.

– Du kritiserer kulturinflasjonen, det at det setter seg, «kultur» i alt, omtrent som en infeksjon?

– I alt ja. **Når folk begynner å mangle virkelighet, dukker kulturen opp i stedet, som en slags «horror vacui» – en redsel for det tomme rom.**

SVEN KÆRUP BJØRNEBOE I VÅRT LAND

FORBLIR EN FREMMED

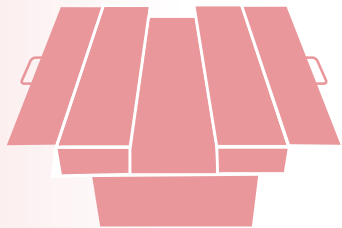
– Men i New York blir man lett newyorker med det samme, har jeg merket når jeg selv har bodd her?

– Ja, og med barn får man tilgang til hele samfunnet. USA er det mest ekte multikulturelle samfunn jeg har opplevd, barnas venner er av minst 6–7 nasjonsbakgrunner. Alle har en aksent her. I Europa forblir man derimot en «fremmed» bedrøvelig lenge. I USA blir man amerikansk straks. Dét er himmelen over New York. Europeisk integreringspolitikk har mye å lære her.

TYSKE UTE LEMPER TIL AFTENPOSTENS
KNUT OLAV ÅMÅS

SERIE OM PEDAGOGISKE METODER

Folkehøgskolen kaller vi ofte verdens frieste skoleslag. Men anvender vi vår pedagogiske frihet til å reflektere over våre metodevalg og utvikle vår pedagogikk videre mot våre dannelsingsmål i dagens og morgendagens samfunn? Under denne vignetten ønsker Folkehøgskolen i kommende numre å bringe konkrete eksempler på metodikker som enten er prøvd ut med hell eller som ser spennende ut og derfor kanskje burde prøves og utvikles videre i vårt skoleslag. Redaksjonen har derfor utfordret en rekke personer til kort å beskrive metoder de benytter seg av eller er fasinert av for på denne måten å være med på å stimulere den pedagogiske nysgjerrigheten og inspirere til refleksjon og utprøving – å bidra til å fylle flere verktøy i den pedagogiske verktøykassa.

Glimt fra mitt pedagogiske kikkeshop

Selv med stor pedagogisk frihet, nye oppdagelser og opplevelser, har jeg mine favoritter som brukes om og om igjen. De finnes i mitt kikkeshop. Et kjent og kjærte landskap. Sammen med elevene oppdager jeg nye stier.

AV METTE AANDERAA, SELJORD FOLKEHØGSKULE

Åtte skulpturelle kikkeshop i stein står ute i landskapet i Seljord, åtte kikkeshop som viser vei til historia og forteller om tro og livsoppleveling gjennom generasjoner. Ved hvert kikkeshop finner du ei fortelling om drømmer og muligheter og om levd liv.

Kikkeshopene gir utsyn, opplevelse og ettertanke. En flott mulighet til å presentere det beste av Seljords sagnverden for den som tar seg tid til å oppsøke stedet, høre historien og sette seg ned og reflektere.

Mitt kikkeshop med mine favoritter er vel kjent blant elevene. Selv med stor pedagogisk frihet, nye oppdagelser og opplevelser, ser jeg at det noe som går igjen fra år til år. Noe som bare hører med og noe som må prøves ut nok en gang eller gjøres på en ny måte. Dette er mine muligheter til å ta med elevene på egne begeistring, og gi tid til refleksjon i etterkant.

- Den aller første morgensamlingen med elevmassen foran meg, der alle likner på hverandre, navnene jeg øvde på går i surr, nysgjerrigheten, de prøvende smilene,

sjenansen, alt det nye og ønskene for et godt skoleår, det er da jeg tyr til «Den lille prinsen» og møtet med reven. Dette i forvissning om at «vi bare kan se riktig med hjertet, det vesentlige er usynlig for øyet». Slik starter jeg skoleåret. Kanskje mest for min egen del, men også for å fortelle elevene at det tar tid å få venner, det tar tid å gjøre hverandre «tamme», som reven sier.

- Leo Leonnis bok om musa «Fredrik» er en annen historie jeg ikke kommer utenom. Fredrik er på mange måter lik sin navnebror med Grundtvig til etternavn, han går sine egne veier og er trygg i det. Han er kanskje ikke noe strålende eksempel når det gjelder å ta tak i de praktiske oppgavene, han er en drømmer som samler på solstråler, farger og ord mens de andre musene samler nøtter, maiskorn og strå til vinteren. Men en lang og hard vinter kaller på mer enn fast føde. Jeg vet at vi i løpet av folkehøgskoleåret vil bruke flittig av Fredriks lager – uvurderlig som folkehøgskolen selv, og uendelig viktig!

- «Å være og å ha» – Nicolas Philiberts dokumentarfilm om læringens kunst – er «en film som kan lyse opp den aller svarteste oktober». Filmomtalen på omslaget har

«Pedagogisk frihet er jo nettopp frihet til også å kunne velge om igjen det en brenner for»

rett. En skildring av medmenneskelighet og varme, om gleden ved ny erkjennelse, stjernestundene når noe nytt bryter gjennom, alt pakket inn i hverdagslige aktiviteter ved en grendeskole i Auvergne. Sist jeg brukte filmen i undervisningen kom en av elevene og sa hun ville bli lærer. Hun hadde bestemt seg før hun så filmen. Nå var hun sikker.

- Når det nærmer seg jul, kommer jeg ikke utenom «Babettes Gjestebud». Novellen av Karen Blixen om mesterkokken fra Paris, Babette, som møter det enkle livet i Berlevåg mot slutten av 1800-tallet. En liten pietistisk menighet blir forsonet i et storslagent måltid, en gave til dem fra Babette. Gaven gjør henne ensom fordi denne matkunstneren har fått noe de andre ikke vet om og aldri helt vil forstå: Et brennende ønske om å få lov til å yte sitt aller ypperste. Gabriel Axel som skapte film av novellen, har laget en hyllest til den menneskelige skapertrang. Men, sett med andre øyne, handler det om mat? Kunst? Folkelivet i et trangt miljø? Kjærlighet? Eller...?

- Å møte hele elevflokket i fellestimer byr på utfordringer. Hvordan greie å engasjere 90 elever? Vi er enige om at kunnskap om og engasjement i en verden utenfor folkehøgskolen er viktig. Nyheter ser vi hver morgen, men temaer som globalisering, medborgerskap, menneskerettigheter, fordommer og diskriminering må gjelde mer enn som nyhetsstoff. Det må angå oss. Vi må kjenne oss igjen. Jeg tyr stadig til kurspermen til «Den globale Fredskole», resultatet av et samarbeid mellom Norges Fredslag og Internasjonalt Utvalg for Folkehøgskolene. Her er det et stort utvalg av øvelser og aktiviteter som får oss til å se, oppleve og reflektere – og, ikke minst, diskutere egne holdninger, rett og galt. Og oppdage at vi faktisk ikke alltid er enige, selv i innlysende spørsmål.

– Som med «Kongen og dronningen» der vi skal rangere personer som er involvert i dronningens død etter skyld – fra mest til minst skyldig. På papiret er det greit å diskutere. Men effekten blir større når det trekkes inn eksempler fra virkeligheten, nyheter vi nettopp har hørt om æresdrap og overgrep. Eller vi kan gjøre historien til en samtale om hvordan vi dømmer. Hva er eget utgangspunkt for dommer og fordommer?

Eller hvorfor ikke utfordre elevene til å «ta standpunkt» (vote with your feet) for å bli bevisst egne meninger og forstå andres? Bruker vi gymsalen, får vi plass til alle. Elevene får valget mellom å si seg enig eller uenig i en påstand som blir presentert. Og så forklare hvorfor de valgte som de gjorde etter hver påstand. Her kan det bli harde diskusjoner, men også muligheter til å skifte ståsted etter å ha hørt den andre parts argumenter.

Gjennom «Euro-rail» blir elevene invitert på en reise gjennom Europa og kan selv velge hvem de vil dele sovekupe med ut fra en liste over passasjerene. De skal også legge fram sitt sistevalg og begrunne det. I oppsummeringen i etterkant er det lett å se fordommene: kristne misjonerer alltid, svenske jenter i miniskjørt er dumme og gatemusikanter fra Latin-Amerika er kule. En somalisk kvinne med et lite barn blir alltid valgt bort. Og så kan vi snakke om hva som ligger til grunn for disse vurderingene. Her kommer egne erfaringer inn. De har jo hørt om, eller opplevd en gang...

Her er det bare å forsyne seg! Jeg tester ut nye øvelser hvert år, noen for store grupper og andre for mindre valgfagsgrupper. Oppvarmingsøvelsene kan brukes i de fleste sammenhenger, de er ofte fysiske og gir muligheter for å bli bedre kjent og bevege seg litt. Eller de kan brukes som gledesspredere innimellom.

- Kikkeshopene i Seljord forteller mye om sterke kvinneskikkelser. Mitt siste utkikkspunkt er til ei slik sterk kvinne, Halldis Moren Vesaas. Naturlig nok, jeg underviser i litteratur og vi holder til i Telemark. Likevel er filmen «Møte med Halldis» (Rene Bjerke) noe mer enn en presentasjon av hennes forfatterskap. Det er historia om ungdom, drømmer og livet slik det ble. Mye kvinnehistorie. Og forelskelse i eldre år. Vi trekker forfattertråden videre til debutanten Helga Flatland fra Seljord med boka «Bli hvis du kan. Reis hvis du må», ei sterk historie om ungdom, livet på bygda, forventninger og utferdstrang. Lavmælt, intenst tolker boka den norske virkeligheten anno 2010. En historie om oppveksten til tre unge gutter som drar til Afghanistan som soldater og dør der. Spørsmålet er hvorfor? Her er verken idealisme på vegne av fredssaken eller humanisme, snarere mangel på etisk refleksjon. Er dette typisk for ungdommer i dag? Vi stiller i hvert fall spørsmålet.

Selvsagt kan du spørre: er ikke dette å snu bunken, bruke stoff om igjen og om igjen? Pedagogisk frihet er jo nettopp frihet til også å kunne velge om igjen det en brenner for. Og stoffet tåler det godt. I møtet med elevene blir det stadig nytt, gir grobunn for samtale og refleksjon. Og ideer til nytt stoff som må prøves ut. Slik utvides antall kikkeshop fra år til år, fra elevkull til elevkull.

Toleranse: «Massakeren på Utøya orker jeg ikke å kommentere. Bomben var ikke bare et angrep på regjeringen og demokratiet, men også på den byen vi er stolte av, en av Europas feteste hovedsteder. Jeg håper at det som i disse dager blir sagt om toleranse, medmenneskelighet og individets ukrenkelighet også gjelder om et halvt år, ikke minst for «vanskelige» grupper i byen vår, som junkies, nigerianske prostituerte og tiggere.»

THOMAS SELTZER I NATT&DAG

Vårt bidrag

Alle orda er brukt. Alt som kan vere lindrande og til trøyst er sagt igjen og igjen. Vi har blitt påført ein smerte som er fullstendig meningslaus. Mange situasjonar som vi utset oss sjølv for, veit vi har ein kalkulert risiko, men dette er fullstendig meningslaust. Ordet ufatteleg har for meg blitt karakteristisk for situasjonen.

AV EINAR OPSVIK, MØRE FOLKEHØGSKULE, FOTO: ØYVIND KRABBERØD

Eg må innsjå at det er svært vanskeleg å leve seg inn i smertene som offer og pårørende har blitt utsett for i den tragiske hendingane på Utøya og i Oslo sentrum. Mykje gode ord har blitt sagt og mykje har blitt gjort for å lindre, men mest av alt er kanskje den trøysta og det fellesskapet ein finn i samtalen med sine næraste den beste.

Angrepet har vore eit forsøk på å råke oss på mange plan; vårt demokrati, vår openheit, vårt engasjement men aller tyngst og verst; dei ungdommane som skal bidra til å føre dette vidare. Det er tungt å bere og det utfordrar sterkt vår evne til å forstå kva som har skjedd, og skilje mellom skuld og ansvar på den eine sida og på den andre sida; finne forklaringar.

Utfordrande oppgåve

Ansvar for dei konkrete hendingane har det ikkje vore vanskeleg å plassere. Den norske rettssystemet vil gjere det som skal gjerast i ei slik sak. Forsvarsadvokaten har fått ei tung og utfordrande oppgåve som han har meistra på ein god måte i media. Slike destruktive gjerningar utført av ein person med eit grandiost sjølvbilete, kunne lett har ført til stor aggresjon retta mot ondskapen som gjerningsmannen framviser. Ordsiftet har heldigvis ikkje hatt denne vinklinga. Svært mykje har blitt sagt og skrive og saka blir opplyst frå mange ulike sider. Drivkreftene bak ugjerningane oppstår ikkje i eit vakum, men er resultat av fleire faktorar som vi truleg aldri vil få full oversikt over.

Vi søker etter forklaringar. I denne saka finnast kanskje noko av dette i kombinasjonen mellom ekstreme ideologiar og menneske som har bristar utanom det vanlege. Det blir viktig å ta fram i lyset det vi kan finne av forklaringar, sette det under debatt og gjere det vi kan for å førebygge at noko tilsvarande kan skje.

Vi har fått ein debatt rundt ytringsfridom og openheit. Statsministeren tok tidleg til orde for at vi skal ta vare på openheita og ytringsfridomen som har prega norske samfunnet, og til og med legge enno større vekt på det.

I kva grad ein skal tolerere og korleis ein skal møte ekstreme ytringar har blitt debattert. Det som og har kome fram er at dei nettsidene som har vore bidrag til gjerningsmannen sine haldningar, har vore lite imøtekomande for debattantar som har hatt avvikande og korrigierende meiningar. Det kan sjå ut som her er ei gruppe menneske som ikkje ynskjer ein dialog, men helst vil dyrke sin eige system av plausible argument. Ordsiftet i den offentlege debatten er open og retorikken er forholdsvis reinsleg, men her finns og mindre påakta nettsider og bloggar med ekstreme ytringar. Debattane i kommentarfelta hos nettutgåvene til dei store avisene, har og innhald med svært varierende respekt for andre meiningar og haldningar. Alle skal ha rett til å uttale seg, og vi skal ikkje sensurere kva det skal snakkast om, men vi skal stille krav til korleis ein ytrar seg.

Vår store styrke som nasjon og folk ligg i at vi er ganske gode til å snakke med kvarandre. Dette er kanskje vår viktigaste styrke eit sterkare vern enn det politi og myndigheiter kan gje oss.

Grandiose tanker

Utanlandske media har vore undrande når dei møter dei norske reaksjonane på terrorhandlingane. Der ein hadde venta stort politioppbod og kontroll, blir ein møtt med openheit, og ein tillit som for mange er framand. Noko av forklaringa er at hendingane ikkje blir sett på som store, i den forstand at det får store konsekvensar for tryggleiken. Måten situasjonen blir handtert på, er og ein demonstrasjon på den generelle tillit som pregar det norske samfunnet. Det er lite truleg at vi får oppleve store endringar i kvardagen, – berre litt meir overvaking av høgreekstreme miljø og nettsider burde vere meir enn nok.

Tillit på eit personleg plan er heller ikkje ein genetisk overført eigenskap, men blir danna gjennom læring og erfaringar frå barndom og ungdomstid, fram til tidleg vaksen alder då ein er forholdsvis etablert i sin personlegdom. Det som har blitt tydeleg i denne saka, er at gjernings-

mannen sjølv har opplevd tap og tillitsbrot som har vore grunnleggande. Han har kompensert sin eigen angst og mangel på fellesskap og aksept, med grandiose tankar og idear om si eiga tyding og sin eigen person. Det viser seg at ingenting har rot i røyndomen.

I alt det vonde som vi har vore vitne til er vi privilegerte som arbeider i folkehøgskulen. I søken etter positive krefter, og i mange refleksjonar rundt og meiningar rundt saka, har det slått meg at folkehøgskulen har svært mykje å bidra med. Vi skal ikkje gjere så mykje annleis, men heller står for det vi gjer enno sterkare og med større medvit og intensitet. Menneskesynet som folkehøgskulerørsla forfektar står i skarp kontrast til det grunnsynet som inspirerer til drap og ugjerningar. Å bli vist respekt for sin integritet, møtt med aksept for sin ståstad, og bli utfordra på seg sjølv og sine meiningar, styrkjer sjølvkjensla på ein god måte. Folkehøgskulen sin pedagogiske basis styrkjer demokratiet og utfordrar den einskilde til å bli reflekterte og opplyste deltakarar. Fellesskapet som folkehøgskulen innbyr til både gjennom butilhøva og gjennom aktivitetar og kontakt, skaper tette relasjonar og venskap, utfordrar individualiseringa, og kan til ein viss grad bidra til å kompensere for dårleg tilfredstilte grunnleggande behov hos einskilde. I tillegg blir mange sterke møte med andre menneske frå andre kulturar eit godt bidrag til kunnskap og refleksjon. Vi har vi fått tillit og ansvar for å utdanne reflekterte verdsborgarar med danning som ballast.

Unik sjanse

Når vi tar imot meir enn 10% av avgangselevane frå vidaregåande skule, har vi ein unik sjanse til å bidra og eit stort ansvar for å gi vidare dei verdiar vi har tru på. Kristin Halvorsen seier det slik: «En viktig del av arbeidet med å gjenreise tryggheten er å styrke vårt felles verdigrunnlag.»

Det finnast trøyst og håp. Statsministeren har vist stor styrke og mot til å vise vegen vidare gjennom talar og kommentarar. Han har vore klar på at vi skal halde fast ved openheita og tilliten som er noko av styrken i vårt samfunn. Oppmodingar om samhald og demokrati frå statsministeren, har vore viktig i etterkant av hendingar som kunne gitt hat og rop om meir kontroll og politi som resultat. Styrken i orda er avgjerande og det er nettopp dette vi arbeider med i folkehøgskulen. Menneskesynet er grunnmuren, engasjementet er drivkraft, orda i samtalen og dialogen er virkemiddelet.

«Vår store styrke som nasjon og folk ligg i at vi er ganske gode til å snakke med kvarandre»

«Det kan sjå ut som her er ei gruppe menneske som ikkje ynskjer ein dialog, men helst vil dyrke sin eige system av plausible argument»

Vårt svar på utfordringene

Vi har som folkehøgskoler, hver på vår måte, vært nødt å forholde oss til det som skjedde 22. juli. Vi har holdt kontakten med søkerne våre gjennom sjokket og sorgen, vi har planlagt møtet med elevene, og vi har gjort oss opp ei mening om hva som må skje framover. Oppgaven de neste månedene blir å skape et skoleår som gir svar på utfordringene vi står overfor. Hvor godt vi klarer denne oppgaven, er det vi skal måles på.

Hva er det så slags utfordringer vi har? Det åpenbare svaret er at de er mange og sammensatte. Hendingene denne sommeren er av et nytt og ubegripelig omfang, og styrt av en ondskap som vi ikke kunne forestille oss. Sjølv prøver jeg å se for meg et helt kull med elever fra vår skole som er massakrert til døde med alle sine håp og drømmer, men det er ikke mulig å tenke tanken ut. Tar jeg med alle som ble skada i blodbadet, er det ingen av våre skoler som har elever nok til å nå det samla tallet.

Det er klart at denne uhyrligheten stiller oss overfor utfordringer på flere plan.

Fortsette samtalene

På det menneskelige planet handler det først og fremst om elever som alle har sine individuelle opplevelser av det som skjedde. Noen er selvfølgelig mer direkte berørt enn andre, og begynner skoleåret i en tilstand av sorg eller kanskje ubalanse. For alle, også oss ansatte, gjelder det at vi har bak oss en hendelse som det er vanskelig å sette ord på. At vi bærer med oss personlige opplevelser som er nye og ukjente. Det hjelper at vi har forberedt oss på dette før skolestart, men vi må også være åpne for å fortsette samtalene utover skoleåret, individuelt og kollektivt. Ikke for å dyrke sorgen, men for å hjelpe hverandre til bedre forståelse av det som har skjedd med oss. Jeg mener at vi er godt rustet til dette i vår samtalebaserte skole, sjølv om de konkrete problemstillingene er nye.

På det sosiale planet er det slik at menneskevraket som sto bak massakren hadde en slags idé om at terroren skulle skape en solidarisk oppslutning om prosjektet hans. Det er det stikk motsatte som har skjedd, ikke minst tilskynda av den kloke reaksjonen som våre nasjonale ledere utviste. Statsministeren sa allerede i sine første kommentarer at vi skal nekte å la idioten få redefinere hvem vi er, men i stedet forsterke de gode sidene våre. Stoltenberg skal bli huska for sin sindighet og klare tanke, men det er opp til oss å gi dette programmet konkret innhold. Det kan vi klare innenfor den sosiale arenaen folkehøgskolen utgjør, og ved å levendegjøre de verdiene skoleslaget står for. Jeg drømmer om at vi skal klare å gjøre dette slik at friheten

synger fra hver topp fjellelevne våre bestiger, og at det menneskelige mangfoldet høres som en jubel fra bildene som skapes på fotolinjene våre. Kan vi klare det? En viktig forutsetning er i alle fall til stede idet at vi vektlegger personlig vekst i møtet mellom elevene og skolen. Det handler ikke minst om å vise hvem vi er, og om å forsterke våre gode sider, som statsministeren utfordrer oss til.

«Vår styrke ligger i at folkehøgskolen kan skape empati»

Empati

Til slutt har vi også utfordringer på det politiske planet. Vrangforestillingene udåden sprang ut av, er dessverre ikke terroristen aleine om. Enda er vi i en fase der hendingene i regjeringskvartalet og på Utøya i avgjørende grad legger føringer for hva som kan debatteres. Men dette vil endre seg, og det er vanskelig å forutsi hva slags holdninger som da vil komme til uttrykk. Det som imidlertid er helt sikkert, er at rasistiske og terroristiske tanker ikke vil gripe om seg i et samfunn som er prega av empati. Forutsetninga for voldsdåden denne sommeren, er mangel på evne til å leve seg inn i andre menneskers situasjon, og forstå andre menneskers liv. Vår styrke ligger i at folkehøgskolen kan skape empati. Det handler om å være åpen i møte med andre mennesker og kulturer, og samtidig holde fast på grunnverdiene våre – demokrati og likeverd. Alt dette står i prinsippprogrammet til NF, men nå har vi plutselig kommet i en situasjon der de store ordene blir faretruende konkrete. Like fullt må vi hanskas med utfordringene – det er som sagt det vi skal måles på.

BRYNJAR TOLLEFSEN

Brynjar Tollefsen er rektor på Lofoten Folkehøgskole.
Foto: Øyvind Krabberød

Et spørsmål om mer enn etikk og moral

Det er en gammel og velbrukt debatt-teknikk å tillegge ens motdebattant et synspunkt vedkommende aldri har hevdet, for så å slå det kraftig og velbegrunnet tilbake. Da vinner man vanligvis, men det er som med andre lett-kjøpte seire, de mister noe av glansen ved nærmere ettersyn.

AV MORTEN ERIKSEN.

Han følger opp innleggene fra sist nummer av Folkehøgskolen. Delta i debatten på frilyntfolkehøgskole.no

Å tillegge Arild Mikkelsen, Grundtvig og andre skapelses-teologer et amerikansk, fundamentalistisk og kreasjonistisk syn vitner om at «man har fattet begge deler dårlig». Kreasjonistenes fundamentalisme har mer til felles med islamsk fundamentalisme enn med reflektert kristen skapelsesteologi.

Men det er nå en sak for seg, mer interessant i denne omgang er spørsmålet om Benedictes «løsning» for dialogen om meningen med livet med unge mennesker er diskusjoner om etikk og moral. At etikk og moral er grunnleggende viktig, er det ingen grunn til å anfekte, men at undervisning i etikk og moral er tilstrekkelig for å møte elevenes søken etter meningen med livet, håper jeg ikke det er bred frilynt konsensus om. Det blir det fort sneversyn, moralisme og konformitetspress av. Noe som det bør være enighet om ikke bare kristendommen utøver overfor sine etterfølgere. I dialogen om meningen med livet vil jeg spørre Benedicte: Hva med litteraturen? Billedkunsten? Filosofien? Psykologien? Musikken? Filmen? Naturen? – og hva med det livsfenomen som mange fortsatt er nysgjerrige på (også black metal-musikere) og som preger en stor del av virkeligheten for alle våre nye landsmenn: Religionen? Hvordan tolker Benedicte ungdomskulturens ulike fenomener – helt uten kunnskap om og bruk av religion og religiøse ytringer – på godt og vondt?

Benedikte Hambro gjør noe rett og viktig i å utfordre Arild Mikkelsen og hans synspunkter i artikkelen om religion i frilynt folkehøgskole. Arild har en tendens til å formulere seg både filosofisk og teoretisk på en måte som noen ganger kan hemme en praktisk og konkret dialog. Men jeg tror ikke veien å gå for å inspirere, motivere og skape økt innsikt er å redusere dialogen til spørsmål om etikk og moral, som Benedicte Hambro skriver:

Meningen med livet

Hvis det er noe livsopplysning skal handle om i folkehøgskolen, må det være nødvendigheten av samarbeid på tvers av religion, etnisitet, kjønn og sosial tilhørighet. Elevenes søken etter meningen med livet må den frilynte folkehøgskolen møte med undervisning i, og diskusjoner om etikk og moral. Det kan umulig være viktigere temaer å diskutere som har større virkning på det universale

menneskets sameksistens og muligheter i femtiden. Det blir å gå baklengs inn i fremtiden hvis frilynt folkehøgskole skal ha et skapelsesteologisk syn, som selv Vatikanet med Paven i spissen tar avstand fra, som overbygning for diskusjonene om de store temaene i livet.»

Åpne for frilynt dialog

Det reises mange spørsmål i Benedictes innlegg, og jeg vil herved utfordre NF til å invitere til et seminar om tema. La oss åpne for en frilynt dialog om religionens funksjon og rolle i og utenfor folkehøgskolen. La oss diskutere kunnskapsgrunnlaget om religionen, inklusiv vår kristne og norrøne, med vekt på livstolkning og livsmot, hva den historisk har betydd og hva den betyr for dagens unge. La oss gjøre det på en inkluderende, åpen og fordomsfri måte, hvor også andre religioners representanter kan delta for å opplyse og utfordre dialogen. La oss invitere Håvard Rem og gi han en anledning til å ta avstand fra sine egne utsagn om hat og å vise fingeren, og finne veier for frilynt religionsdialog, religions- og livssynskritikk.

La oss gå forlengs inn i en helt nødvendig, spennende og livsopplysende debatt. Er det noe det nye Norge ikke trenger er det bås-setting og kunnskapsløshet. Nettopp samarbeidet på tvers som Benedicte skriver om kan skape den mening og spenning som driver unge(og oss gamle...) videre, men da må vi enes om en grunnleggende respekt og gjensidig åpenhet. Der tror jeg en samling i regi av NF kan bidra. Og skape mer debatt på bloggen.

Fortsett debatten på www.filyntfolkehøgskole.no

«Hvis det er noe livsopplysning skal handle om i folkehøgskolen, må det være nødvendigheten av samarbeid på tvers av religion, etnisitet, kjønn og sosial tilhørighet»

«Verdens vakreste hus»

Rektor Tore Haltli følger spent med i byggeprosessen. Foto: Øyvind Krabberød

På forsommeren fikk Sund folkehøgskole en uvanlig forespørsel fra to unge arkitektstudenter: «Vil dere være med å skape verdens vakreste hus?» Huset er diplomprosjektet til Einar Bye og Ola Sendstad ved Fakultet for arkitektur og billedkunst ved NTNU. De har sett på gamle, nordtrønderske hus som oppfattes som verdiløse i møtet med den nye tiden. Med prosjektet «Verdens vakreste hus» vil de å vise hvordan et slikt hus kan få verdi igjen. De har fått et gammelt, kondemnabelt hus på Inderøy som de har revet og demontert. De delene av huset som er brukbare setter de sammen med nye materialer til et nytt og samtidig gammelt, vakkert hus på Sund folkehøgskole. Skolen har tenkt å bruke huset til galleri.

Verdens vakreste hus hadde offisiell åpning 8. september.

TORE HALTLI

Slutter som rektor på Soltun

Gunnar Arne Eriksson begynte som lærer på Soltun Folkehøgskole, høsten 1983. Med blandede følelser ledet han sin siste avslutning, 11. mai 2011.

Soltun Folkehøgskole har vært hans arbeidsplass siden 1983.

Her har han vært lærer, inspektør og 14 år som rektor. Første august blir han pensjonist.

Gunnar Arne Eriksson har vært glad i elevene og satt dem i sentrum for sitt

arbeid. Det har medført at mange elever har fått nytte godt av hans kunnskaper, erfaringer og kjennskap til folkehøgskolen.

Motivasjonen har vært utviklingen han har sett i ungdommene. Når han treffer dem igjen etter at de er ferdige på skolen, forteller de ofte om gode minner og hva året har betydd for dem.

Ved hans avgang slutter en medarbeider som har arbeidet aktivt for å gi elevene best mulig tilbud, og en sikker arbeidsplass for de ansatte.

En arbeidsplass som har betydd veldig mye for han, som har føltes mer som en livsstil enn en jobb. Eriksson flytter nå sørover, og forlater en kommune der han har fått mange gode venner som han ønsker å holde kontakt med.

Takk for innsatsen på Soltun Folkehøgskole!

VENNLIG HILSEN MARTIN NORMANN SVENDSEN

SØKNADSFRISTER

- Søknad om reisestipend 1. februar – til Folkehøgskolerådet
- Søknad om midler til felles pedagogiske utviklingstiltak 1. november
- Søknad om midler fra Fondet for Folkehøgskolen 1. november
- Refusjonskrav for tillitsvalgte 1. november
- Søknad om midler fra Solidaritetsfondet 1. desember
- Søknad om godkjenning av storvølingsprosjekter /nybygg 1. september.

TV sakna!

Det har skjedd ein liten revolusjon i mitt liv! Ei hending som har gitt meg meir tid og rom for samtale, ro og lesing. Vi har fjerna ein skjerm frå daglegstova; tv-apparatet. Det har blitt henvist til eit tilordna rom for spesielt interesserte sjåarar og skjermbrukarar. (Dette er til stor glede for nokre av familiens medlemmer som kan trekkje seg tilbake og uforstyrra spele tv-spel i timevis.) Vakumet etter tv-apparatet har ført til at livet mitt har fått eit nytt rom. Dette nye rommet har både eg og fleire andre familiemedlemmer etter kvart lært å sette stor pris på. Det blir fylt med prat, gode samtalar, radio, mykje musikk og ikkje minst lesing. Tv-en hadde tidlegare ein lei tendens til å krevje svært stor merksemd med ei rekkje av program og innslag som ein vart sittande å sjå på fordi ein stadig hadde kjensla av at; det kan hende det kjem noko vi ikkje må kan glipp av! Det kom aldri! Snarare er det slik at ein står i fare for å kaste bort ein time av livet dersom ein nyttar tida til dårleg og til dels bederva andeleg føde. Det er som å få potetgull når ein er svolt; dei to – tre første flaka er svært stimulerande for smakslaukane, men når ein et seg mett er det berre kvalmande.

Eg høyrer til den generasjonen som har fått oppleve utviklinga av tv; frå den tida vi ikkje hadde tv, til vi fekk ein svart/kvitt med ein kanal, snø og pipetone, via farge-tv og to kanalar og fram til dagens gigantskjermer og prosjektørar med fleire kanalar enn eg anar at eg betalar for. (Eg får til og med tilbod å enno fleire kanalar til same pris; som om ein rekk ein å sjå meir tv dersom ein har fleire kanalar!?) Marknaden si usynlege

hand har gitt oss ein storindustri av mediehus og produksjonsselskap som stort sett produserer program som er inkjeverta og som vi ikkje treng. Eit raskt overblikk over programmet ein tilfeldig valt dag på ein tilfeldig norsk kanal med ein svært nasjonalistisk namn, gir følgande inntrykk; am. spenningsserie, am. actionthriller, sv. realityserie, ungkaren, am. drama, am actionserie, etc. etc. Det er og paradoksalt at mykje av reklamen som alt er spekka med, overgår programma i kvalitet og kreativitet. På fullstendig utviskapleg vis er eg ganske trygg på av ein blir korkje klok, lur eller flink av å nytte livet sit til å sjå på dette, – snarare tvert imot.

I nokre land har ein i langt større grad oppdaga at folk trivast med meir enn lettvekts underhaldning. Nokre har tatt konsekvensen av at vi lever i eit kunnskapssamfunn der ikkje alle kan vere akademikarar, og såleis laga program med kunnskapsformidling, informasjon, læring og opplysing.

Men i einkvar revolusjon vinn ein noko og taper noko. Eg kjenner på at tapet av tv-en er litt trist likevel. Det finns kanalar som til dømes presenterer naturprogram og film med god kvalitet, som kan gje gode opplevingar og inspirasjon, og nyttast som avkopling frå ein hektisk kvardag. Når eg sjølv har gjort min eigen tv så utilgjengeleg gjekk eg og nesten glipp av ein programserie som skilde seg

ut; Harald Eia sine program Hjernevask. Dette skapte nettopp det engasjementet og det ordsiftet som kan vere ein del av folkehøgskulekvardagen. Hurra for NRK!

På folkehøgskulen seier ein del elevar at dei ser mindre tv enn dei gjorde tidlegare. Men eg registrerer og at ein del program og programseriar er ein integrert del av ungdomskulturen, og eg anar at noko av haldningane som t.d. realityseriar formidlar, meir eller mindre medvite blir gjort om til ein dal av sanninga og danninga i ungdomskulturen.

Folkehøgskulen har ein unik sjanse til å møte desse utfordringane og bidra til å skape ein motkultur når vi møter elevar i valfag, på seminar, i samtale og dialog.

EINAR OPSVIK, MØRE FOLKEHØGSKULE

«Vi har fjerna ein skjerm frå daglegstova; tv-apparatet»

Vi må fornye grunnlagstenkinga

I åra på begge sider av sekelskiftet har folkehøgskolen som eit fritt skoleslag blitt svekka. Samvirket med staten er blitt utvida, skoleslaget får tildelt meir økonomisk støtte enn før. Det inneber at staten meir enn tidlegare legg premissane for og styrer kva skoleslaget bruker sine krefter på.

Det grundtvigske arvegodset synest å gli ut av synsfeltet. Unge lærarar synest å rekne skoleslaget med til utdanninga, men er friare enn systemet. I grammatikken er «friare» sterkare enn «fritt», men i dette tilfellet er «fritt» sterkare enn «friare», fordi da står ein utanfor systemet.

At folkehøgskolen skal dokumentere sitt arbeid, er ikkje problematisk. Men staten stiller bestemte krav til dokumentasjonen. Den skal vurderast «inn mot» utdanningssystem og arbeidsliv. Skolen er kompetansegivande i same grad som han gir nyttige kunnskapar og ferdigheitar til elevens fremtidige private yrkesliv. Her burde våre folk ha sagt at dette er ei innsnevring, fordi dette skoleslaget vil nok meir enn det. Det er også i strid med prinsippet i sjølvevaluering, fordi der skal praksis

vurderast «inn mot» skolens verdigrunnlag.

Nemner eg samfunnsengasjement og eksistensielle livsspørsmål, høyrer det med til folkehøgskolens basis, men det er ikkje lett å påvise at slike tema har direkte nytte i elevens utdanning og yrke.

Etter at Dørum etterlyste danninga, fekk vi mange innlegg om danningsomgrepet. Denne drøftinga var nokså abstrakt, fordi den blei ikkje kopla til gjeldande praksis. I boka «Folkehøgskolen i medspel og motspel» tar eg opp skiljet mellom kompetanse og danning, men eg har ikkje sett at nokon har rørt ved dette. Landskapet ser noko grumset ut: på den eine sida opnar «realkompetanse» for ei utviding av omgrepet. På den andre sida har vi i dag eit sterkt press i retning av å innsnevre «kompetanse» – all utdanning skal sikte på arbeidskrafta. Det heng saman med at økonomane har overtatt styringa i pedagogikken. Den sterke drivkrafta her er nyliberalismen. Det er ein særleg type av fornuft, rasjonalitet, som har styringa her.

OLAV KLONTEIG

Kompetanse og danning

Som svar på Døruns utfordring om at folkehøgskolen bør ta danninga på alvor, fekk vi i NF ei stripe av artikkelar om dette omgrepet. Da kunne ein vente at NF held fram langs denne lina, t. d. ved å drøfte korleis danninga kunne kome meir til syne i praksis.

Men i ein riktig god artikkel i «Med livet som pensum» ser det ut til at Mai-Evy Bakken helst vil byte «danning» ut med «overgripande kompetansar».

No er det ikkje lett å overføre omgrep frå USA til den nordiske opplysningstenkinga. Og eg er redd for at det lett blir eit rot om vi blandar saman desse to omgrepa. «Kompetanse» og «danning» er ikkje berre ulike ord. Som omgrep er dei radikalt ulike. (Sjå mi bok «Folkehøgskolen i medspel og motspel»)

Er det ikkje godt at skoleslaget vårt definerer seg klart og enkelt overfor omverda, t. d. ved å seie at vi gir både kompetanse og danning, og at det siste er eit kjernefelt?

Fordi «danning» nesten er eit framandord i vanleg skole, vil det da stå tydeleg at folkehøgskolen er eit sjølstendig skoleslag.

«Kompetanse» er i det siste både blitt utvida og innsnevra. Den er utvida til «realkompetanse», der fleire personlege eigenskapar er medrekna. Men så er det heile innsnevra, redusert til eit middel, ei investering som skal tene BNP. Kompetansens verdi blir målt på om den kan omgjeras til vare på marknaden. Dette er ein del av overgangen frå velferdssamfunn til konkurranseamfunn.

Danning, derimot, har alltid hatt verdi i seg sjøl. Slik er avstanden mellom «kompetanse» og «danning» blitt større.

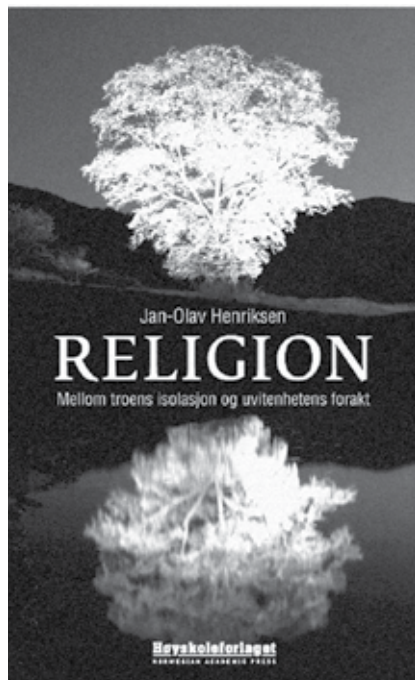
Dette betyr at vi (dessverre Mai-Evy) nok ikkje kan rekne med at kompetansen let seg overordne av danningselement. Slike element er det nemleg ikkje pengar i.

OLAV KLONTEIG

Mellom troens isolasjon og uvitenhetens forakt

Jan-Olav Henriksen har store ambisjoner med sin lille bok med den eggende tittelen Religion. Mellom troens isolasjon og uvitenhetens forakt. Jan-Olav Henriksen er professor i religionsfilosofi på Menighetsfakultetet, men krysser ofte faglige og institusjonelle grenser gjennom sitt forfatterskap.

AV ARILD MIKKELSEN

- TITTEL: RELIGION. MELLOM TROENS ISOLASJON OG UVITENHETENS FORAKT
- FORFATTER: JAN-OLAV HENRIKSEN
- FORLAG: HØYSKOLEFORLAGET.
- FORMAT: POCKET
- SPRÅK: NORSK (BOKMÅL)
- PRIS: 198 KR
- UTGITT: 2011
- ANTALL SIDER: 158

Med boka «Imago Dei» skrev han seg inn som en av de mest interessante norske teologene når han utarbeider en teologisk antropologi, et teologisk menneskesyn, og trekker inn idé-historie, filosofi og psykologi i for-søket på å utarbeide «en teologisk konstruksjon av menneskets identi-tet» som er boka's undertittel. Sammen med filosofiprofessor Arne Johan Vetlesen gikk han til angrep på markedstenkingas undergraving av moral i boka «Moralens sjanser i markedets tidsalder». I år kommer han med ei ny bok som spenner for-ventningene høyt, både på bakgrunn av tidligere bøker om teologi og etikk, og på grunn av en pirrende tittel.

Jürgen Habermas

Den nye boka er et debattinnlegg «om religionens plass i et samfunn som er forpliktet på det beste i arven fra det moderne; tankefrihet, trosfrihet og toleranse for det og dem som er anner-

ledes enn det som er allment akseptert eller politisk korrekt», som han skriver i forordet. Jan-Olav Henriksen trekker tunge veksler særlig på to sentrale filosofer i boka si, Jürgen Habermas og Charles Taylor. Habermas hevder at religionene må godta at institu-sjonaliserte vitenskaper må ha et kunnskapsmessig forrang, at det finnes en slags universell etikk som bør regulere menneskelig adferd i samfunnet, samtidig som han hevder at dette bør settes i dyp sammenheng med religiøse borgeres trosoverbevis-ninger. Med Habermas sine ana-lyser som bakgrunn hevder Jan-Olav Henriksen at religionene har en plass i dagens pluralistiske samfunn, at troens erfaringer ikke er antikverte, men kan ha nåtidig betydning, samtidig som disse erfaringene og holdningene må akspetere det han kaller fornuftens vei gjennom histo-rien, og som han skriver: «ansvarlig-gjøres gjennom en diskurs som

«Han ønsker seg et samfunn med en religionsåpen sekularitet og en sekularitetsåpen religion»

relaterer dem til det samfunnet de er en del av».

Charles Taylor bringes særlig inn i det kapitlet med den i seg selv interessante overskriften «Religi-onens sjanser er bedre i et sekulært samfunn». Charles Taylor er opptatt av religion som et sosialt fenomen, og at ensidig påpekning av religion som et indre, personlig og privat anliggende, ikke griper religionens kollektive væremåte og det Henrik-sen kaller en vesentlig og konstitutiv fellesskapsdimensjon. Det er i et slikt perspektiv man kan forstå religionenes såkalte tilbakekomst i offentligheten. Jan-Olav Henriksen brukes Taylors analyser som hjelp for å forstå religionens funksjon i Norge, og stiller spørsmålet om ikke diskusjonen om statskirkens plass i Norge bør blant annet handle om hvordan det skal finnes mulighet for å uttrykke religion på måter som ikke bare er forankret i indre, personlige opplevelser og erfaringer. Samtidig, med Taylor som teoretisk bakteppe, mener Henriksen at moderne tro er refleksiv på en annen måte i vår tid enn i tidligere tider. Moderne tro er ikke noe en umiddelbart kan ta for gitt. «Religionen forklarer ingenting om hvordan verden er, slik vitenskapen gjør. Men religion gir oss muligheter til å forstå og fortolke livet vi lever og samfunnet vi tar del i gjennom et rikere språk enn det som gjør mennesker til funksjoner av naturlover. (-) I en åpen og religiøs diskurs er Gud verken kontrollør eller kontrollerbar», skriver han.

Religionsåpen sekularitet

Sekularisering handler først og fremst om at den religiøse autoriteten inn-skrenkes, eller mer presist: «Sosiale prosesser der individenes tilhørighet til religiøse institusjoner blir nøytralisert i forhold til deres øvrige sosiale bindinger». Dette ser ikke Jan-Olav Henriksen som er trussel mot religion overhodet, snarere som en ny mulighet for en refleksiv

og livsfortolkende tro med stemme som kan og bør høres i den offentlige debatten i et pluralistisk samfunn. Han ønsker seg derfor et samfunn med en religionsåpen sekularitet og en sekularitetsåpen religion.

Jan-Olav Henriksen har skrevet en viktig bok som man kunne ønske seg ble folkelesing. Jeg tror vi ville få en bedre opplyst religionsdebatt der standpunkter og fronter ville bli tydeligere, og ulike posisjoner bedre begrunnet om boka ble masselesning. Men akk; jeg undrer meg på om ikke boka likevel blir et lite hakk for krevende, tettepakket som den er med henvisninger til filosofer og religions-vitere, og med sin noe akademiske tilnærming. Dette er trist, for Jan-Olav Henriksen har mye på hjertet, har store ambisjoner og har en klar tanke. Kan hende framstillingen ville blitt noe klarere om sidetallet var blitt utvidet en del slik at det hele ikke ble så komprimert. Denne innvend-ingen skal likevel ikke hindre en sterk anbefaling av boka.

«Jan-Olav Henriksen har skrevet en viktig bok som man kunne ønske seg ble folkelesing»

OPTIMISTEN

– Optimisten mener den verden vi har er den best mulige. Pessimisten er redd optimisten har rett. Jeg er opti-mist i den betydning at jeg tror verden kan bli bedre enn den er. Til dette er kunst, Fine arts, en altfor lite benyttet kilde, og jeg er ikke mer original enn at jeg insisterer på kunstneren som en som mer enn de fleste av oss evner å være øyeåpner for alternativer.

ZYGMUNT BAUMAN I MORGENBLADET

ALBERT ÅBERG STØTTER GJENOPPBYGGINGEN AV UTØYA

Gunilla Bergström, forfatter av de populære barnebøkene gjennom snart 40 år, tar oppfordringen fra Petter Stordalen om å gi bidrag til gjenoppbygging av Utøya. – Albert Åberg støtter alla Norges unga som kämpar för ett mänskligare samhälle och skickar idag 100.000 kr till gjenoppbyggingen av Utøya, hilser Gunilla Bergström fra Sverige.

RANGEL HJEMME

I klimapolitikken bruker Norge store summer på å kjøpe seg avlat – regn-skoger og utslippstillatelser – for å fort-sette rangelen hjemme»

NINA WITSZEK I AFTENPOSTEN

DET UUTSEIELEGE

Der, på ei berghylle høgt over Eids-vatnet hadde Wittgenstein hatt hytta si. Hovudverket sitt, Tractatus, skreiv han faktisk der. Der, i det stort sett ordlause dagleglivet, granska han grensene for språket. Det scientist-iske og logiske språket kjem til eit punkt der det må dra seg unna. Den store lingvisten sa sjølv at han var mest interessert i det uutseielege.

BROR ARNFINN HARAM I KLASSEKAMPEN

Hold deg orientert og delta i debatten på www.friluftfolkehøgskole.no Kan lastes ned på din smartphone med en scanner, for eksempel appen RedLaser.

Ringerike folkehøgskole: BRUK STEMMERETTEN!

I år er det viktigere enn noen sinne å legge til rette for at elevene kan forhåndsstemme. Ringerike folkehøgskole vil gjenta suksessopplegget fra valget i 2009.

BENEDICTE HAMBRØ

– Kult at skolen gjorde valget til noe stort, at det var kake for å feire og egen valgdagsmeny, sa Elise Albrektsen, Vesterålen, som var elev på Design & Fashion 2009/10.
– Jeg hadde hatt dårlig samvittighet hvis jeg hadde spist kaken uten å stemme.

God valgdeltagelse

Ni av ti elever ved Ringerike folkehøgskole stemte ved stortingsvalget i 2009. Det betyr at valgoppslutningen var godt over valgdeltagelsen ellers i befolkningen.

– Opplegget til skolen gjorde det helt naturlig å stemme. Det var gøy å gå rundt i Hønefoss med andre elever, slo Martin Øvergård, Trondheim, fast.

– Dessuten var det kjempelurt å lage et så smart opplegg.

Bløtkake og pølser

Skolen tok kontakt med valgsekretariatet i Ringerike kommune i god tid før forhåndstemmingen skulle finne sted. På den måten var valgfunksjonærene forberedt på storinnrykk av over 100 elever ved tre valglokaler.

En formiddag var satt av til å forhåndsstemme, men hele dagen var preget av valget. Dagen skulle være en fest og si noe om hvor viktig det er å bruke retten til å stemme. Kjøkkenet ble med på notene. Til lunsj serverte de bløtkake for å feire alle førstegangsvælgerne, noe de aller fleste var. Til middag ble det servert pølser* og valgflesk (bacon).

Dagen begynte med en skikkelig røverhistorie om valgets kval, deretter var det valgquiz, kort peptalk om valget og retten til å stemme og så rebus i Hønefoss på vei til valglokalene.

Rebus

Elevene ble delt inn i grupper og sendt ut på rebusløp i Hønefoss. De fikk laminerte kart der også valglokalene var lagt inn som stopp på ruten. Oppgaven var å bli kjent i lokalmiljøet i tillegg til å stemme. I etterkant fikk elevene

nok en quiz, men denne gang om byen. Både valgquizen og Hønefossquizen var laget med et skjevt smil.

Engasjement og aktivitet

Ringerike folkehøgskole oppnådde det vi ønsket: engasjement, aktivitet og å legge forholdene til rette for deltagelse i demokratiet.

– Jeg synes det var stort å stemme for første gang. Var litt nervøs, jeg var jo på en måte med på å avgjøre skjebnen til Norge. Det gir en følelse av makt å være med i det norske demokratiet, sa Elise ved valget i 2009.

* Pølser ble valgt etter følgende sitat fra den tyske politikeren Bismarck;

«Den som vet hvordan pølser og politikk lages, får aldri mer en rolig natts søvn.»

Sitatet ble naturligvis presentert for elevene før middag.

PISA-under- søkelse om digital lesing

For første gang deltar norske elever i den digitale leseprøven i PISA. Norske 15-åringer ligger på gjennomsnittet i denne. – Vi må bli bedre på å integrere digitale ferdigheter i undervisningen, sier kunnskapsminister Kristin Halvorsen i en kommentar til resultatene.

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET, FOTO: ØYVIND KRABBERØD

PISA (Programme for International Student Assessment) måler 15-åringenes kompetanse i lesing, matematikk og naturfag. Studien inneholder en digital leseprøve som måler hvor gode elevene er til å lese, navigere og vurdere informasjon fra digitale tekster.

– Jeg mener vi har forutsetninger for å gjøre det bedre enn dette. Vi har bra med IKT-utstyr i skolene, norske elever er ivrige brukere av digitale medier og digitale ferdigheter inngår i læreplanene, sier kunnskapsminister Kristin Halvorsen

Hovedundersøkelsen PISA 2009 viste framgang for norske elever, og mest positive var resultatene for lesing. Størst var framgangen på de laveste nivåene.

– Vi trenger likevel å jobbe mer med å utvikle elevenes bredde i leseferdighet, noe også den nye undersøkelsen i digital lesing viser, sier Halvorsen.

De sør-koreanske elevene skårer best på den digitale prøven, og ligger mer enn halvannet år foran de norske 15-åringene i digital lesing. Av de nordiske landene skårer de svenske og islandske elevene bedre enn de norske elevene. Danmark skårer litt under Norge.

I alle land gjør jentene det bedre enn guttene, men forskjellen er mindre på den digitale leseprøven enn på

den papirbaserte prøven i PISA-studien. Norge er blant landene som har store kjønnsforskjeller. Bare New Zealand har større kjønnsforskjell enn Norge i digital lesing.

Elever som ofte leser aviser, oppslagsverk og søker informasjon på nett gjør det også godt på den digitale leseprøven. Målrettet undervisning med integrert bruk av digitale medier og informasjonsinnhenting ser ut til å fremme elevenes digitale lesekompetanse.

De norske elevene skårer under gjennomsnittet på oppgaver som krever stor innsats. De leser morsomme og personlige tekster bedre enn saklige tekster med akademisk og voksent språk.

– Vi skal nå presisere hva elevene må kunne av digitale ferdigheter og beskrive forventet progresjon for alle de grunnleggende ferdighetene. Jeg vil legge vekt på at nye endringer i læreplanen følges opp med veiledninger og kompetanse for lærerne slik at vi sikrer en god praksis i hvert enkelt klasserom, sier kunnskapsministeren.

LES DEN NORSKE KORTRAPPORTEN PÅ:

<http://www.udir.no/Rapporter/PISA-2009-Digitale-leseferdigheter/>

Strek og striper

AV TRINE REINSTAD

Linja Strek og striper ved Ringeby folkehøgskule jobber med tegneserier. De vil i tiden framover bidra fast i Folkehøgskolen.

Planlegger dere Gruppetur?

Vi har lang erfaring med å arrangere studieturer for lærere, og i tillegg til fly, overnatting og kulturelt program kan vi også hjelpe med et faglig opplegg som f.eks besøk på en skole eller bedrift.

Praha fra kr.	2.550,-
Riga fra kr.	2.945,-
Budapest fra kr.	2.475,-
London fra kr.	2.995,-
Berlin fra kr.	2.880,-
Istanbul fra kr.	3.360,-

NB! Prisene inkl. fly fra Oslo i midtuke, 4 overnattinger i dobbeltrom på 3* hotell i sentrum, frokost, samt alle skatter og avgifter. Prisene er gyldige for grupper på min. 10 personer som reiser samlet tur retur. Prisene varierer ut fra reisedato og vi har tatt utgangspunkt i billigste periode. Vi tar forbehold om eventuelle plassproblemer som kan oppstå ved reservasjon, pris- og avgiftsendringer samt valutasingninger.

Vi hjelper med alle typer gruppereiser som f.eks lærertur, firmatur, vennetur, kortur, julebord osv. For mer informasjon – ta kontakt med oss.

Telefon: 23 10 23 19 / Kirkegata 32, 0153 Oslo
grupper@gruppetur.no
Gruppetur.no - et selskap i KILROY konsernet

Gruppetur.no

DE SLANKE HJERNER

Av en eller annen grunn får jeg bildet av Henrik Ibsen på netthinna når jeg leser idrettssosiolog Arve Hjelseths kronikk i gårsdagens Dagbladet. Hjelseth spør: «Burde ikke intelligensiaen sitte på kafé og slåss mot sine egne demoner, heller enn å fly rundt i marka og lufte sin dødsangst?»

Spør du meg, virker det temmelig historieløst når presumtvtv frie radikaler som Rolness, Hompland og Langeland søker sammen med folk fra det økonomisk-administrative toppsjiktet i felles endorfinrus. Tradisjonene fra Hans Jægers ensomme sjeleval: «– aa herre gud hvor jei er alene i verden...», er sannsynligvis tarmskylling ut av den nye såkalte intelligensiaens åndshorisont.

Hvor ble det av absinten? Depresjonene? Slanket bort?

INGER BENTZRUD I DAGBLADET

DEN NORSKE BOBLEN

Forskere fastslår at 75 prosent av verdens oljereserver må forbli ubenyttet dersom ikke klimaendringene skal bli dramatiske. Men at Norge skulle gå foran og stoppe oljeutvinningen, er en illusjon. For vi vil ha mer. Men det finnes ingen grense for kravene til økt velstand. Veiene blir aldri brede nok. Pasienter kan alltid få bedre behandling. Skoleverket trenger mer penger. Og det er fagforeningenes forbannede plikt å heve lønningene. Vi lever i en boble, beskyttet mot finanskriser og sult, hvor reklame og avisenes helgebilag skaper nye kunstige behov for å bruke overfloden på oss selv.

Vi er velstandsjunkies, fanget i luksusfellen. Likevel finnes det ingen grenser for ønsket om mer rikdom. Vi vil ha finere vin, større hytter, nyere bilder og flere klær. De fleste av oss har altfor mye penger, og vi har slett ikke godt av det. Vi blir kravstore og bortskjemte. Men den som sier «nok!» setter vår vekstavhengige og forsøplede økonomi i fare. Den som sier «nok!» er en mørk moralist.

JAN CHRISTIAN NIELSEN I OSLO

PHOTOSHOP ER LØSNINGEN

Dei hyggjelege folka frå interiørbladet dukka opp. Dei småsnakka seg imellom medan dei flytta rundt på møblane og stadig fleire hybelkaninar dukka opp. Eg kjende meg litt flau.

– Slapp av. Det synest ikkje på bileta, sa stylisten.

– Nei, nei. Vi tek det i Photoshop, sa fotografen.

Da dei skulle fotografer arbeids-plassen min, låg det ein ruter i vegen. Dei fleste har jo ruterar ved skrivebordet no til dags, bladfolka syntest ikkje det passa å ha han med.

– Du må prøve å gøyma han, sa stylisten.

– OK, sa fotografen, – vi tek det i Photoshop.

Det same gjaldt for bøkelaet frå i fjor som låg på den vårgroene plenen. Då eg vill raka det saman, blei eg stoppa:

– Nei, nei, nei. Vi tek det i Photoshop.

Så no har eg lært at ingen rom er så plettfriske som det kan sjå ut i magasina, og eg har bestemt meg for ikkje å få meg vaskehjelp likevel. Det blir vel ikkje noko av botoxplanane heller. I staden trur eg at eg skaffar meg Photoshop. Burde det ikkje vera mogeleg å få det på blå resept?

SELMA LØNNING AARØ I DAG OG TID

KÄVESTA FICK MILJÖPRIS

Kävesta folkhögskola har tilldelats årets miljöpris på 30 000 kr av Örebro Läns Landsting. Utmärkelsen grundar sig på att skolan länge bedrivit ett målmedvetet miljöarbete, under 2010 ledde det till miljöcertifiering. Landstinget lyfter i sin motivering fram att Kävesta väl integrerar miljöarbete i utbildningen och på ett bra sätt sprider kunskap och engagemang kring hållbar utveckling bland elever och personal. Bland landtingets verksamheter är Kävesta bäst på att använda ekologisk mat: 48 procent av det som äts på skolan är ekologisk eller rättvisemärkt. Miljöarbetet har också inneburit att Kävesta skurit ner 29 procent på transporterna till och från skolan.

FOLKHÖGSKOLAN

MENINGSFULLT LIV?

– Dere beskriver vår tid som nihilistisk, og at det truer våre muligheter til å leve meningsfulle liv når vi har kastet ut gudene. Men er egentlig nihilisme en gyldig beskrivelse av oss?

– Ja og nei. For mange er nihilisme ikke dekkende. Mange av oss lever meningsfulle liv med våre familier, venner og vårt arbeid. Men blant våre studenter ser vi hvordan de mange valgmulighetene og de mange stemmene bidrar til forvirring. Mange føler seg elendige fordi de hverken kan finne meningen i seg selv alene eller klarer å gi opp enn stadig jakt på mening i mat, reiser, eksotisme, guruer eller nye guder. En av de bøkene vi trekker fram som eksempel på dette siste, er Elizabeth Gilberts *Spis, elsk, lev*.

– At en slik samling av romantiske klisjeer selger fem millioner eksemplarer i USA, sier kanskje noe om en lengsel etter noe mer.

FINN SKÅRDERUD I AFTENPOSTEN

KALENDER

- 25.-26.09.11: Styremøte NF, Sanner Hotell, Gran
- 26.09.11: Kurs for nye tillitsvalgte, Sanner Hotell, Gran
- 27.-29.09.11: Tillitsvalgskonferanse, Sanner hotell, Gran
- 03.-04.10.11: Møte distrikt 6, Skiringssal folkehøgskole
- 10.-11.10.11: Møte distrikt 4, Hardanger folkehøgskole
- 17.-19.10.11: Møte i distrikt 2, Namdals folkehøgskole
- 07.-08.11.11: Møte i distrikt 7, Skjeberg folkehøgskole
- 14.11.11: Årsmøte IF, Oslo
- 14.-15.11.11: Rektorforum, Oslo
- 05.-06.12.12: Styremøte i NF, Oslo
- 02.-03.01.12: Møte i distrikt 4, Solborg folkehøgskole.
- 17.-19.01.12: Rektormøte, Trondheim

Nye rektorer

Høsten 2011 er det hele sju nye rektorer på frilynte folkehøgskoler. De sju skolene er Hadeland, Soltun, Norsk senter for seniorutvikling, Follo, Buskerud, Setesdal og Toten. Da de var samlet til seminar i august tok Folkehøgskolen en prat med noen av dem.

MARTE FOUGNER HJORT

Magnar Osland, Follo folkehøgskole

– Jeg har blitt veldig godt mottatt, dette er nok en skole som fungerer bra, sier Magnar Osland. Han har sittet i rektorstolen på Follo i én uke, om noen dager kommer elevene.

– Hvorfor søkte du rektorstillingen?

– En av grunnene var at jeg ønsker å få nærmere kontakt med elevene enn det jeg har hatt i mine tidligere jobber, sier han.

Magnar har bakgrunn fra ulike kulturskoler, og har vært daglig leder i den landsomfattende organisasjonen Musikk i skolen. Han hadde selv det han kaller et livs-forandrende år på Toneheim folkehøgskole i 1979/80.

– Jeg tror mye av min styrke er at jeg både har pedagogisk og kunstfaglig bakgrunn, noe som passer godt til profilen til Follo. Dessuten har jeg jobbet mye prosjekterrettet og tverrfaglig, sier Magnar Osland.

Live Hokstad, Toten folkehøgskole

Den nye rektoren på Toten er spent på å møte 72 ferske elever om noen dager. Hun har ikke bakgrunn fra skoleslaget fra før, men har jobbet mye med ungdom. Blant annet som lærer på Hadeland videregående skole, med fokus på reiseliv. I tillegg er hun utdannet sosiolog, men har også pedagogisk utdanning.

– Hvorfor søkte du rektorstillingen på Toten folkehøgskole?

– En av grunnene er at jeg gjerne vil være med å videreutvikle bygda mi, jeg er opprinnelig fra Toten selv. Jeg flytta hjem igjen for ikke så lenge siden, og da rektorjobben ble ledig, tenkte jeg at det var midt i blinken for meg, sier Liv Hokstad.

– Dessuten er pedagogikken folkehøgskolen veldig interessant, legger hun til.

– Hvorfor bør ungdommer velge folkehøgskole i 2011?

– Hovedgrunnen er for å finne ut av seg selv, og å lære å samarbeide med andre. Dessuten lærer de om det å drive et demokrati, og det er jo viktig, særlig etter det som har

skjedde i sommer, sier Live Hokstad.

Lene Dyrkorn, Setesdal folkehøgskole

– Jeg gleder meg veldig til å begynne. Nå har vi fått på plass en kjempebra stab også, som jeg håper og tror vil få eierskap til skolen. Jeg håper elevene er motiverte, selv om mange av dem er under 18 år. Jeg ser for meg at vi må gi mye omsorg, i hvert fall den første tida. Det er vel mange som ikke har bodd hjemmefra før og noen får sikkert hjemlengsel, sier Lene Dyrkorn.

Hun har utdanning innen idrett og pedagogikk, og har også en mastergrad i ledelse.

– Hva kan du tilføre skolen som ny rektor?

– Engasjement, både for skolen, elevene og for motorsporten. Selv om jeg ikke har gått på folkehøgskole selv, så har jeg jobba med Setesdal fra tanken om en motorsportskole kom opp, og til den nå er ferdig. Jeg var også styreleder det første driftsåret til skolen. Så på den måten føler jeg at jeg har fått inn mye av folkehøgskoleånden, sier Lene.

– Hvorfor bør ungdom velge et år på folkehøgskole?

– Unge mennesker har et stort utdanningspress på seg, så jeg tror de trenger å gjøre noe annet et år, få et

Fra venstre: Jon Edgard Karlsen – Norsk senter for seniorutvikling, Magnar Osland – Follo, Marit E. Hetmann – Soltun, Live Hokstad – Toten, Lene Dyrkorn – Setesdal, Buskerud, Hanne Berit Eid – inspektør Buskerud, Trygve Agdestein Vinje – rektor Buskerud. Foto: Øyvind Krabberød

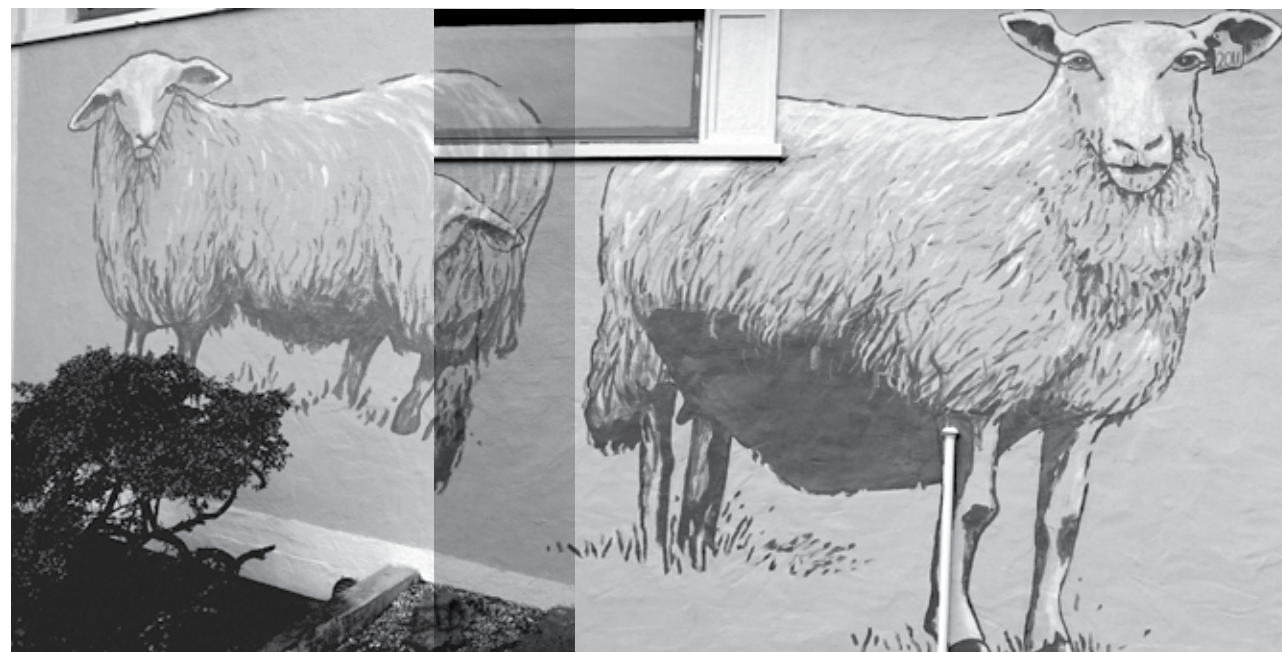
Sheep happens

På Sogndal folkehøgskule har ålreite sauer inntatt mureggen. Lærer Arvid Elvekrok og en håndfull elever har bidratt med veggmalier gjennom et 3-dagers prosjekt på skolen – Sheep happens. Elvekrok, som blant annet underviser i filosofi og musikk, forteller om lange samtaler og drodling underveis i vårsola.

– Dette er god dannelse, påpeker en stolt prosjektleder. I fjor skrev vi om grafittikunst ved inngangen på Sund folkehøgskole, Skjeberg har jobbet med et streetartprosjekt med flott resultat.

Så da er det bare å sette i gang på andre skoler.

ØK

Holdt avskjedskonsert for Mildrid

Gol kyrkje var fullsett då Sølvguttene heldt avskjeds-konsert for Mildrid Nesheim.

Etter ein avsluttande «Deilig er jorden» i allsang, får konsertens æresgjest Mildrid Nesheim ordet. Den tidlegare folkehøgskulerektoren på Skaga, som har samarbeidd tett med Sølvguttene, flyttar i sommar attende til barndomsheimen på Løkken Verk i Sør-Trøndelag. Ho kunne ikkje håpa på ein betre avskjed med Hallingdal.

– Eg er mållaus, veldig rørt og takksam, sa tidlegare rektor ved Hallingdal Folkehøgskule i takketalen etter konserten.

FRA HALLINGDØLEN 28. JUNI 2011

I mangel av kapital er det fatta vedtak om kulturell trygd

SPROING-PRISEN 2011

Det er snart like mange kulturelle prisutdelingar som kulturelle festivalar. Begge deler er populære tiltak, i alle fall skaper dei både interesse og engasjement, og der det er engasjement er det alltid rikeleg med kjeft å få.

AV KYRRE MATIAS GOKSØYR

Jimmy Corrigan av Chris Ware, omsett av Christian Rugstad, gitt ut på No Comprendo Press

Fagprat av Flu Hartberg, gitt ut på Cappelen Damm

Dette fekk Marit Larsen som skulle leie nominasjonsjuryen til det Giske-velsigna museet over norsk pop- og rockhistorie, Rockheim, sin Hall of fame, erfare. 15 nominerte kom med i sluttspurten til å bli første band eller artist på pallen. Klart det blir bråk av slikt. Egon Holstad, musikkssjef i avisa Nordlys var tidleg ute og døypte initiativet om til «Hall of shame». Korkje Rockheim eller Holstad får poeng får språkleg oppfinnsamheit. Men tradisjonar er viktig, og latterleggjering er ein viktig komponent i dette spelet om kapital.

Det oppdaga også juryen for Dagens Næringslivs kåring av tidenes coverlåt. Asbjørn Bakke, journalist og forfattar, fann feil ved ikkje mindre enn 130 av dei 300 plasseringane.

«2010 var nok eit godt år for norske teikneseriar, i alle fall om ein vurderer det kunstnarisk»

Kva som fekk juryen til å tru at ein liste på 300 var ein god idé, veit eg ikkje, men det er eit fint, rundt og stort tal.

Når det gjeld SPROING-prisen, så har den også vore følgt av drama. Då den vart delt ut første gong, på hovudbiblioteket i Oslo, 1987, reiv bibliotekarane ned plakatar for arrangementet. Tenke seg til. Teikneseriar på eit respektert bibliotek?

It was a very good year

2010 var nok eit godt år for norske teikneseriar. Det kom ikkje til så mange nye serieskapparar, men både dei norske og dei omsette utgjevingane var av generelt svært høgt nivå. For SPROING-prisen går det inn i historia som året der bråket vart så omfattande at heile nomineringa vart trekt tilbake og nominasjonskategoriane endra. Alt om dette, og ikkje minst heile nominasjonslista kan ein lese på sproingprisen.no. Kulturdepartementets teikneseriepris kan ein ikkje lese noko om. Dei avlyste like greitt heile nomineringa, sjølv om det kom fleire seriar som passar ungdom i 2010 enn året før.

«Fagprat, som mange nok kjenner frå Dagbladet, er strengt tatt ikkje sekvensiell kunst»

Beste omsette

Jimmy Corrigan – den smarteste gutten i verden, skrive og teikna av Chris Ware, omsett av Christian Rugstad vart i NRK P2 utropt som «Verdens beste tegneserie» i 2007, på toppen av ei liste med 30 titlar. Ein vinn ingen prisar for å gjette at det vart bråk då også. Ankepunkt var mykje som dei brukar å vere. «Utvalget overser viktige utgjevingar» (i dette tilfellet var topp ti dominert av europeiske og amerikanske seriar, noko som peikar mot at juryen ikkje er så lærde som jurymedlemskapet burde tilseie.)

Jimmy Corrigan er eit massivt verk, ein grafisk force majeure, og fortel ei komplisert historie der Jimmy Corrigan besøk til faren han ikkje har hatt eit forhold til på mange år, og deira til dels stotrande og pinlege forsøk på å bli kjent igjen. Samstundes gir tilbakeblikk på Corrigan bestefar innsikt i Corrigan utvikling og korleis han har vorte ein inneslutta, einsam mann med lite spennande sosialt liv, men med altfor sterke morsbindingar.

Beste samlebok

SPROING-prisen nytta dette året den opne klassa til å heidle samlingane. Trass alt snakket om grafiske romanar, er det eit etter høvet nytt fenomen å først gi ut lengre teikneseriar som ei avslutta eining. Som for Art Spiegelmans Maus og nemnte Jimmy Corrigan har normalforma vore føljetong, noko som er lett å gløyme når ein står der med samanhengande paginering og stive permar, forord og fyndord av kjende namn slik ein er van til frå skjønnlitteraturen.

Nominasjonen av Flu Hartbergs Fagprat vart motteke med ein viss motstand. Eitt av definisjonsproblema i høve teikneseriar er kvar einrutaren, vitseteikninga, passar inn. Etter mange definisjonar passar dei ikkje inn i det heile. Og Fagprat, som mange nok kjenner frå Dagbladet, er strengt tatt ikkje sekvensiell kunst. Like fullt er ikkje skiljet heilt vasstett, og i nokre tilfelle kan ein få meir avanserte sekvensar av tid og handlingar i ei rute enn i fleire.

I denne jobbar altså Hartberg med ei og ei rute, utan fast persongalleri eller utbrodert historieforteljing. Samstundes driv han meir eller mindre dagsaktuell observasjonshumor, der han friare enn i sine andre seriar kan spisse sine meiningar.

Beste norske

Hrmf! Sindre W. Goksøyr, som saman med Flu Hartberg har vore ein sentral del av Dongery-kollektivet som i mange år har vore dei mest eksperimentelle og stilsikre i norske teikneseriar. I Hrmf! kjempar hovudpersonen ein tapper

kamp mot vindmøller skapt av metaforane, høflegheitsfrasene og alt anna som fyller tomromma mellom folk.

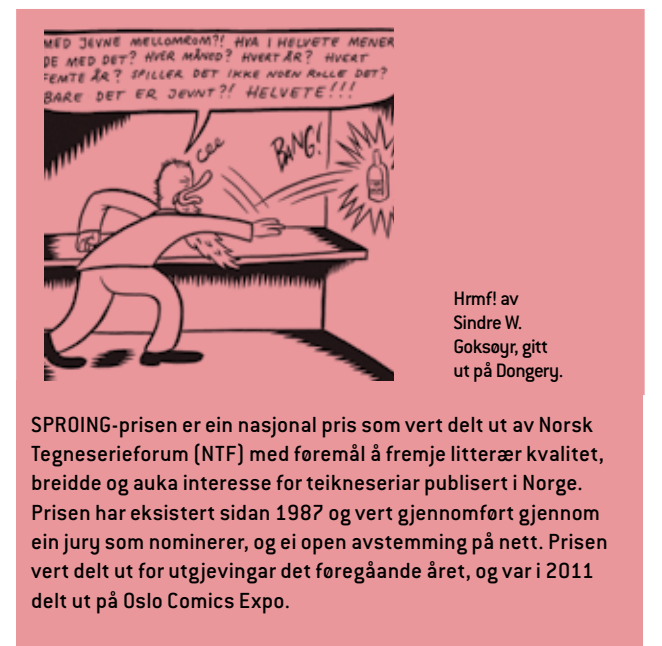
Utgjevinga byr ikkje på ein tradisjonell spenningskurve, her er nervane i høgspenn frå byrjinga, og denne spenninga får inga forløyning. Goksøyr har produsert ein moderne misantrop, kompromisslaus og slitsam for sine medborgarar, men ganske god i quiz. Goksøyr greier å skape ei heilt eiga kjensle av at noko står på spel midt i det trivielle.

Eit løp til botnlinja

Ulike prisar har ulike retningslinjer. Enkelte har nok ikkje nokon andre statuttar enn eit ønske om å presentere personlege favorittar. I tilfellet SPROING-prisen er det eksplisitte føremålet å skape interesse for teikneseriar som blir gitt ut i Noreg. Altså ikkje mest å fungere som ein endeleg og objektiv kanonisering av ein gitt serie som betre enn ein annan. Det er også derfor ein har helde så hardt på publikumsavstemminga. Når alt kjem til alt er det lett å ta slikt for alvorleg.

I tillegg til dei nemnte fellestrekkene i kritikk av denne typen utveljing finst det eit til. Svært sjeldan vert det klaga på kvaliteten i dei utvalte. Det er berre det at nokon andre heller skulle vore trekt fram, eller at desse, heilt utan eiga skuld, på eitt eller anna vis ikkje passar inn i kriteria. Fredagsmagasinet til Aftenposten hadde nyleg ein artikkel med konklusjonen at vinmeldarar sin smak er så ulik frå andre sin at ein heller skal stole på sin eigen gane og kjøpe den billige vinen. Ei rekkje lesarinnlegg prisa Aftenposten for avsløringa, og i både artikkel og lesarinnlegg fanst det dårleg skjult skadefryd over vinkjennarar og -kelnarar som har tatt feil av raudt og kvitt.

«Ut med dommern, inn med kua», som dei seier i sporten.

Hrmf! av Sindre W. Goksøyr, gitt ut på Dongery.

SPROING-prisen er ein nasjonal pris som vert delt ut av Norsk Tegneserieforum (NTF) med føremål å fremje litterær kvalitet, breidde og auka interesse for teikneseriar publisert i Norge. Prisen har eksistert sidan 1987 og vert gjennomført gjennom ein jury som nominerer, og ei open avstemming på nett. Prisen vert delt ut for utgjevingar det føregåande året, og var i 2011 delt ut på Oslo Comics Expo.

Metodebank for folkehøgskolen:

Hvis folkehøgskolen visste hva folkehøgskolen vet

Folkehøgskolen sitter på en unik sosialpedagogisk idé- og metodebank. Hver enkelt skole har sine løsninger på utfordringene vi møter hver dag. Et problem er at vi sjelden tar oss tid til å formulere hva vi i praksis gjør.

AV LENA SENDSTAD

Benedicte Hambro leder bokprosjekt

Et annet problem er at vi i liten grad deler denne kunnskapen med hverandre. Dette handler om levende informasjon og erfaring av den type som kun blir større og rikere av å dele den.

Benedicte Hambro, Ringerike folkehøgskole, skal samle og lage bok av denne kunnskapen slik at vi alle kan nyte godt av oppleggene som fungerer på den enkelte skolen. Prosjektet skjer i regi av PUF, Pedagogisk Utviklingsarbeid

i Frilynt Folkehøgskole. Arbeidet skal i første omgang ferdigstilles i løpet av det neste året. Ambisjonen er å lage en ny bok, en ressursdatabase med opplegg som kan bygges ut etter hvert, og å lage utgangspunkt for verksteder (metode-jams) hvor vi over og deler praksis.

– Jeg har tatt utgangspunkt i følgende spørsmål, forteller Benedicte Hambro. – Hvordan tar vi i mot elevene? Hvordan skaper vi felles referanserammer og lagånd? Hvordan skaper vi forståelse for hva folkehøgskole er? Hvordan får vi internatene til å fungere optimalt? Hva gjør vi når en gruppe ikke fungerer?

- Prinsippene Metodebankprosjektet hviler på er:
- Vi har noe vi trenger
- Det er mulig å beskrive spesifikke opplegg på en allmennnyttig måte.
- Vi fokuserer på det som virker.
- På et nivå møter alle folkehøgskoler utfordringer som ikke er spesifikke for den enkelte skole eller fag. Det er dette nivået vi forsøker å treffe.
- Selve arbeidet med prosjektet er i seg selv et resultat, i og med at fokus rettes mot skolens praksis, den enkeltes opplegg, og de som jobber med det vil få en arena og oppmerksomhet.

Kontakt med skolene

I løpet av perioden frem til høstferien vil Benedicte Hambro kontakte alle folkehøgskolene i Norge for å finne den eller de på hver skole som har interesse for denne typen utviklingsarbeid og som sitter på opplegg som kan gi svar på spørsmålene. Videre skal opplegg og ideer samles inn og til slutt skal alt skrives ned og samles i folkehøgskolen egen metodebank som alle ansatte kan bruke.

Hvis du har konkrete ideer, interesse og innspill ta kontakt med: Benedicte Hambro på: habe-ha@online.no eller Lena Sendstad på: lena.sendstad@folkehogskole.no

Kurs for nytilsatte i folkehøgskolen

Nansens skolen var årets vert for kurset for nye i folkehøgskolen 8. – 11 august. Kurset var nærmest fulltegnet med 27 deltakere, de fleste yrkesgruppene var representert: rektor, inspektør, lærer, internatleder og andre fra det praktiske personalet.

AV LARS SIGVE MELING

Dag Hareide åpnet kurset med refleksjoner rundt 22/7, en god start som satte sommerens begivenheter i perspektiv.

Første økt var avsatt til informasjon fra organisasjonene våre, før Terje Johansen gjorde kursdeltakerne «varme i trøya».

Tirsdagen var den teoretiske dagen med foredrag om Grundtvig og hvordan hans ideer preger hverdagen i dagens folkehøgskole, før Inge Eidsvåg kåserte rundt «den gode læreren».

Steinar Bryn og Dag Hareide tok tak i «dialogen» som virkemiddel der ulike kulturer og religioner møtes i konflikt.

Dermed var det klart for ekskursjon til de «De utenkte tankers tårn» – og et herlig innslag fra Hans Kristian Medlien. Onsdagen var starten på den praktiske økta. Cafésøk på stasjoner som var basert på ulike foredrag fra dagen før, det skapte diskusjon og gode meningsutvekslinger.

Så overtok Benedicte Hambro under emnet «Verkstedspedagogikk». Et spennende opplegg hvor deltakerne ble utfordret på folkehøgskolens hverdag, krydret med flotte fortellinger fra hennes fantastiske fortellerverden. Torsdag var kanskje den viktigste dagen. Deltakerne ble delt i grupper på tre og definerte egne mål fram mot neste møte i januar. Flotte innspill fra andre på gruppa ga gode råd for hver enkelt

deltaker og definerte klare steg mot måloppnåelse.

Deltakergruppene ble oppfordret til å ta kontakt med PUF for veiledning fram mot januar og vi håper dette møtet kan bli et nytt løft for deltakerne på kurset.

Et slikt kurs for nyansatte er meget viktig, og PUF har lagt dette inn i sin videre kursplanlegging. Evaluerings-skjema er sendt ut og det blir spennende å se hvordan deltakerne opplevde kurset.

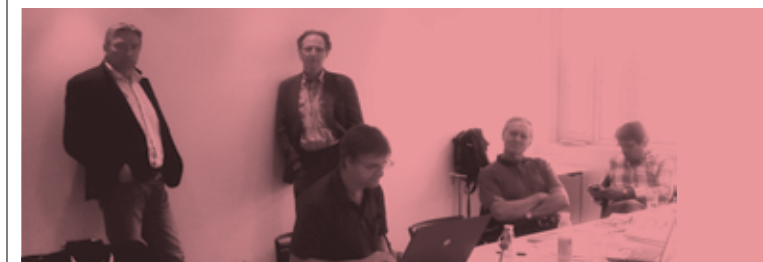
Tillitsvalgtkonferansen 2011

Invitasjon til tillitsvalgtkonferansen 2011 27.–29. september 2011, med forkurs 26.–27. september.

NF og NKF inviterer til tillitsvalgtkonferanse på Sanner Hotell, Gran på Hadeland 27. – 29. september 2011. Det blir forkurs for nye tillitsvalgte fra ettermiddagen 26. september. Endelig program og praktiske opplysninger vil bli lagt ut på NFs nettsted www.folkehogskole.no/nf Invitasjon vil også bli sendt til skolene og lokallagsleder.

Hvert lokallag kan sende en representant, fortrinnsvis lokallagsleder. **KS**

Avtale i havn

NF og NKFs forhandlingsdelegasjon venter i spenning på tilbud fra HSH. Foto: Knut Simble

Ny særavtale for undervisningspersonalet som er ansatt ved folkehøgskoler som er medlemmer i HSH

Etter at det ble brudd i forhandlingene om ny særavtale våren 2010, er vi nå glade for at en ny sentral særavtale er på plass før kommende skoleår. Avtalen innebærer blant annet at undervisnings personale i hel stilling gis en godtgjøring på minst kr 20 000 per år for særskilt arbeidstid i perioden 01.01.2011 – 31.12.2012. Dette betyr at skolene må etterbetale tillegget fra og med januar 2011. **KS**

Studie- og gruppereiser

Amsterdam	fra kr. 2 730,-	London	fra kr. 2 180,-
Athen	fra kr. 3 885,-	Lisboa	fra kr. 3 505,-
Barcelona	fra kr. 3 025,-	Madrid	fra kr. 3 965,-
Beijing	fra kr. 6 555,-	Mexico	fra kr. 6 625,-
Berlin	fra kr. 2 230,-	New York	fra kr. 6 565,-
Brussel	fra kr. 2 740,-	Roma	fra kr. 2 380,-
Budapest	fra kr. 2 320,-	Paris	fra kr. 2 495,-
Dublin	fra kr. 2 645,-	Praha	fra kr. 1 680,-
Edinburgh	fra kr. 2 820,-	Reykjavik	fra kr. 3 500,-
Istanbul	fra kr. 3 130,-	Krakow	fra kr. 2 340,-

NB! Prisen inkl. fly fra Oslo, 4-5 overnattinger på ungdomshotell/herberge samt alle skatter og avgifter. Prisen gjelder for grupper på min. 10 personer som reiser samlet tur retur. Prisene varierer ut fra reisedato, og vi har tatt utgangspunkt i billigste reisepriode. Forbehold tas for prisendring og plassproblemer ved reservasjon.

KILROY group travel er spesialister på å arrangere studieturer med høyt faglig innhold. Vi skreddersyr alt av program for våre grupper og tilbyr et variert og spennende utvalg av både kulturelt, sosialt og faglig program. Kontakt oss i dag for et uforpliktende forslag!

Les mere på www.kilroygroups.no Tlf.: 23 10 23 40 / groups@kilroy.no

Folkehøgskolens egen sangbok

A-ha og Tim Christensen, Hellbillies og Mari Boine, melodier fra Fame og Titanic, salmer og julesanger, Stakkars lille væla mi og Every Breath You Take.

Du finner både den nasjonale sangskatten og aktuell jazz, pop og rock i Norsk sangbok.

- Korarrangementer
- Kanoner
- Noter og besifring

Norsk
Sangbok

Bestill i bokhandel eller på www.cdu.no

CAPPELEN DAMM

Norsk sangbok utgis i samarbeid med Norsk Folkehøgskolelag.

Elever anbefaler folkehøgskole

Tidligere i sommer laget IF en spørreundersøkelse blant elever som hadde gått på en frilynt folkehøgskole i skoleåret som sluttet i vår. Svarene var morsomme og veldig positive for oss som jobber med folkehøgskole og spesielt for dere som har nærkontakten med elevene. Det er all mulig grunn til å være fornøyd med resultatene. De aller fleste var veldig godt fornøyd med året på folkehøgskole og det var de andre elevene, lærerne, reisene og faget respondentene spesielt trekker fram som positivt. Over 90 prosent vil anbefale folkehøgskole videre til andre – hvilket må sies å være helt ekstremt godt. Det som også er hyggelig er at kun 5 prosent av dem som ble spurt ikke visste hva de skulle gjøre til høsten. For over 50 prosent av elevene har folkehøgskoleoppholdet betydd at de har endret mening på hva de skal gjøre og vi kan håpe at folkehøgskolen har hjulpet dem til å ta valg som passer bedre til hvem de er og hva de har lyst til å gjøre siden i livet.

«Det var den beste avgjørelsen jeg har gjort. Jeg lærte mer om meg selv og jeg ble mer selvstendig. Jeg opplevde mange nye ting, og jeg fikk noen fantastiske venner»

RESTPLASSTORGET

Igjen i år har Restplasstorget vært en stor suksess. Vi valgte å bruke forholdsvis store ressurser på å markedsføre vårt Restplasstorg etter at Samordna Opptak hadde sendt ut svar og vi ser at mange har klikket seg inn og funnet gode alternativer på folkehøgskolene. Det ser ut til at vi, på tredje året i strekk, har en økning i antall elever i frilynt folkehøgskole. Dette er veldig gledelig, men vi ser at økningen dessverre ikke er jevnt fordelt. Informasjonskontoret vil derfor understreke at vi står til rådighet med tips og råd for skoler som ønsker en diskusjonspartner når det gjelder profil, informasjon, markedsføring og PR.

TERROR I NORGE

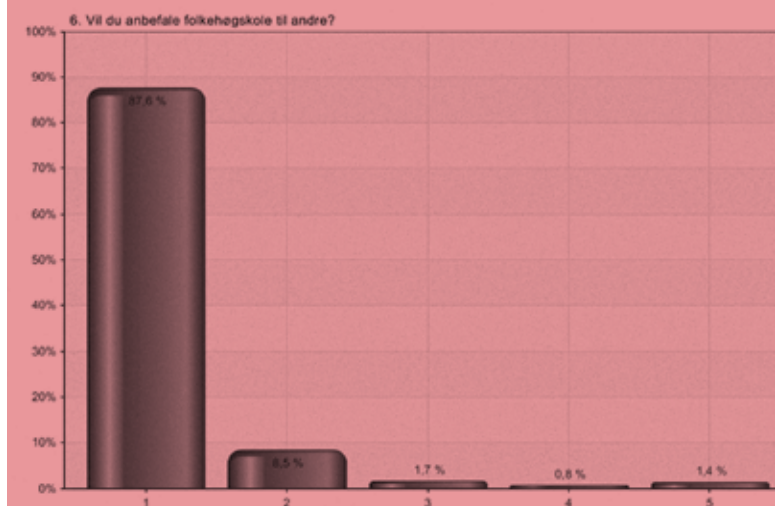
Når dette leses er skoleåret i full gang og det har vært markeringer av terroraksjonene i Oslo og på Utøya på mange skoler. Både livet og skoleåret går videre, men dette er samtidig en hendelse som ikke verken kan eller skal glemmes. Mange skoler arbeider med dette på ulike måter, enten ved å diskutere det direkte, ved ulike demokratiprosjekter eller ved å gjøre noe helt annet. Vi på Informasjonskontoret er veldig interesserte i å høre om hvordan dere tar dette vanskelige temaet opp med elevene. Send oss gjerne en e-post på dorte@folkehogskole.no

DORTE BIRCH

FRA EN SØKNAD

«Litt vansker med å forstå skriftlig nynorsk. Trenger å få nytt lærestoff og oppgaver godt forklart. Er god i engelsk:»

6. Vil du anbefale folkehøgskole til andre?

1. Ja absolutt 2. Ja kanskje 3. Nei kanskje ikke 4. Nei absolutt ikke 5. Usikker

Gi meg tid!

– Gi meg tid til aktivt å se elevene og være synlig overfor dem, var en av konklusjonene av en workshop blant 90 deltakere på kurs for praktisk personale i folkehøgskolen i Lofoten i juni.

ØVIND BRANDT, LEDER I NORSK FOLKEHØGSKOLELAG

Etter et innledende foredrag om dannelsen, av tidligere NF-leder Lars Sigve Meling, ble deltakerne utfordret til å svare på spørsmål om, og i tilfelle hvordan jeg/mitt yrke kan bidra til elevenes utbytte og dannelsen, ut over jobben i snever forstand – og videre hva som må til (evt. fra hvem) for å få dette til.

Ideer til hva og hvordan det praktiske personalet kan bidra er mange. Alt fra å etablere faste møtepunkt og

Dag Kajander og Kai Larsen tok med IKV-kurset på ei musikalsk reise gjennom Lofotens historie og kultur – hele tida med høy humorfaktor og drivende spilleglede. Foto: Brynjar Tollefsen

arenaer for møter mellom elever og praktisk personale, for eksempel kjøkkenpersonalet eller vaktmester, eller møte med internatleder om for eksempel internatliv og bærekraftig utvikling, til å kunne bidra på morgensamlinger og bidra med sin faglige bakgrunn og glød, ble løftet frem.

Et par ideer kom opp i flere grupper, som dette med at kontorpersonalet kan lære elevene enkel personlig økonomi. Erfaringen er tydelig på at dette er et svakt punkt hos mange unge. Det er svært viktig å kunne noe om økonomi og konsekvenser av dårlig privat økonomisk styring når de skal etablere seg i storsamfunnet.

En annen idé som kom opp i flere grupper er sammen med elevene å lage kokebok. Denne kan enten være for skolen eller for elevene til de etter folkehøgskolen skal på hybel. Kanskje kunne boken inkludere noen gourmet-råd og noe om etikette, foreslår noen.

Gjennomgående peker nesten alle gruppene på behovet for inkludering for hele personalet og ikke minst tid og rom for å kunne få dette til i en travel hverdag. I felles-økten ble også ideen om å etablere et nett-forum på internett for praktisk personalet kastet frem. Her skulle man kunne dele ideer eller spørre om råd blant sine kolleger på folkehøgskolene. Kanskje en oppgave for PUF å forfølge videre og legge til rette for?

Neste år gjentar NF og IF konseptet fra Fana folkehøgskole for noen år siden, og inviterer til en felles samling for pedagogisk og praktisk personale i første uke av juni. Hvor dette blir, kommer vi tilbake til.

Final declaration from the VIII ICAE World Assembly in Malmö

A WORLD WORTH LIVING IN – EN VERDEN VERDT Å LEVE I

AV TERJE R. JOHANSEN, FOTO: ØIVIND SØNNESYN

En verden verdt å leve i er en verden der alle kvinner og menn kan leve i verdighet, der de kan utøve statsborgerskap, og utøver deres rett til å skape, og lærer å tenke og handle kritisk. Det er en verden der alle kan uttrykke og si sin mening i en kontekst som forstår og feirer mangfold og fredelige løsninger av konfliktene som hjørnesteiner i demokratiet. En verden også, der alle kan lære av våre forskjeller, styrke solidaritet og fellesskap, der alle kan delta på like vilkår i det offentlige liv.

En verden verdt å leve i er klar over behovet for å endre radikalt de måtene vi produserer og forbruker på, – en planet der naturen ikke blir tatt som en kapital for å bli

Internasjonal sekretær Terje R. Johansen (t.v.) og Øivind Sønnensyn fra Sunnmøre folkehøgskule deltok sammen med 700 delegater på

utnyttet for å fremme økonomisk vekst, der innbyggere blir mer årvåkne og offensive, både globalt og lokalt.

En verden verdt å leve i en verden hvor Verdenserklæringen om menneskerettigheter må gjelde alle menn og kvinner som lever i ett land eller migrerer rundt planeten vår. Det er en verden hvor likestilling og sosial rettferdighet råder, – overvinne alle former for diskriminering, og hvor patriarkatet er overvunnet.

Forpliktende avtale

En verden verdt å leve i er en verden der alle barn og voksne har rett til å lese og skrive. Siden vi nå har en verden der sytti millioner barn, hovedsakelig jenter, ikke har en plass i skolen og der nesten en milliard voksne, overveldende kvinner, uten sjanse til å lære å lese og skrive, trenger vi en forpliktende avtale for tilrettelegging.

Vi, deltakere, erklærer at utdanning og læring er en grunnleggende menneskerett som muliggjør realisering av andre menneskerettigheter. Vi er forpliktet til å arbeide for å sikre at denne retten kan bli en realitet for voksne og ungdom i hele verden.

Vi oppfordrer frivillige organisasjoner til å gjennomgå sine prosedyrer, – smi strategier for å gi næring til en gryende ny livsstil og en ny økonomisk og økologisk solidaritet, for å diskutere hvordan en annen planet er mulig, der alle har tilgang til ren og trygg energi.

Vi insisterer på at FN-organisasjoner og multilaterale organisasjoner erkjenner hvordan fattigdom og sosial eksklusjon ikke kan løsrives fra strukturelle ulikheter som gjen-speiles og forsterkes av en stadig ujevn fordeling av læring.

Del av løsningen

Vi krever ny voksenopplæring og utdanningspolitikk der voksnes læring og utdanning ikke er sett på som en ekstra utgift, – et vedlegg til utdanningspolitikk, men som en viktig del av løsningen på utfordringene menneskeheten har i dag. Folk uten tilgang til læringsmuligheter og makt trenger aktiv statlig støtte og en effektiv voksenopplæring. Spesiell oppmerksomhet bør gis til å sponse programmer som sikrer likestilling av stemmen, representasjon, anerkjennelse, myndiggjøring som autonome borgere, for kvinner.

Vi inviterer til å se på det unike «folkbildning / folkeoplysning», den populære og ikke formelle utdanning som tilbys i de nordiske landene, – og å gjenkjenne effekten av

«Ord og prat uten handling er verre enn uvitenhet»

VERDENSKONFERANSE I MALMØ

I juni 2011 arrangerte den globale vokseopplærings- og folkeopplysningsorganisasjonen International Council for Adult Education (ICAE) sin verdenskonferanse i Malmö i Sverige.

Målet var å samle folkeopplysningsorganisasjoner og folkeopplysere fra hele verden for å hevde retten till utdannelse for alle, og vise nødvendigheten av folkeopplysning for å gi mennesker mulighet til å skape en bedre verden

slik læring på helse, på miljø, på tvers av generasjoners utdanning, på statsborgerskap og kvalitet av livet. Voksne har rett til å være godt informert og å forstå de endringer som påvirker deres liv, og de av deres storsamfunn, til å delta i disse endringene, og å forme dem. Denne læring har en nøkkelrolle å spille i slik at de kan gjøre det.

Vi ber også for medlemsstatene, FN-organisasjoner og multilaterale organisasjoner for å sikre den pedagogiske behov folk i lavtliggende stater, spesielt i Asia og det sørlige Stillehavet, der stigende sjønivå truer levestruktur og tap av nasjonal enhet.

Vi ber UNESCO å overvåke grundig gjennomføringen av Belem-handlingsplanen vedtatt i 2009, å investere i sivile samfunn og organisasjoners fulle involvering i prosessen, og å spre disse rapportene.

Deltakere fra norsk folkehøgskole

En stor norsk delegasjon bestående av representanter for folkehøgskolerådet, Internasjonalt utvalg, Ringerike folkehøgskole og Sunnmøre folkehøgskule (SUFH) deltok disse dagene i juni. Vi hadde også ansvar for to seminar; Nordiske bærekraftige folkehøgskoleeksempler, og Pedagogikk for de rike. Dagen før konferansen var det treff for en nordisk skrivegruppe med råd og vink i forhold til tekst og form. Morten Eikenes fra Ringerike folkehøgskole og Øivind Sønnesyn fra SUFH vil i begynnelsen av dette semesteret levere en fyldig rapport om deres vei til miljøfyrtårnscole. Disse to pluss seks andre eksempler blir i løpet av høsten distribuert til alle de nordiske folkehøgskoler.

Fullfør handlingen!

Så gjenstår bare spørsmålet om dette utgjør en forskjell? Ord og prat uten handling er verre enn uvitenhet. Vår bevissthet kan hjelpe oss å fullføre handlingen! Og denne konferansen i Malmö var den til hjelp? Deklarasjonen må oversettes til vårt eget språk i samarbeid med elever, ansatte og andre. Handlinger må settes ut i livet lokalt, internasjonalt og globalt. Selv ble samtalen med en professor fra Mexico en påminnelse. Hun fortalte at disse dagene under denne konferansen ikke hadde vært gode for henne. Hun opplevde at vi i de nordiske landene var mer

opptatt av oss selv og ikke interessert hva andre tenkte og mente. Hun gav uttrykk for at ingen hadde sett og hørt henne. Det var leit! Særlig på et sted hvor det handler om folkeopplysning og dialog. Det kan være et sted å begynne, lytte oss inn på, å se de som vi møter der de er.

Her en skrivegruppen i aksjon. Morten Eikenes fra Ringerike folkehøgskole t.h.

NY INTERNASJONAL SEKRETÆR

Det er Brita Phuthi (29) fra Bergen som tar over som internasjonal sekretær etter Terje R. Johansen. Brita har god erfaring fra internasjonalt arbeid, og har en bachelorgrad i sosialantropologi fra Universitetet i Bergen. Hun har også studert i Cape Town, og jobbet for Changemaker, blant annet. Phuthi har selv vært elev på Sogndal folkehøgskole, og har også undervist i internasjonal solidaritet på Åsane folkehøgskole.

NYTT PRAKTISK HEFTE

Samarbeidet mellom Norges Fredslag og Internasjonalt Utvalg for folkehøgskolen har resultert i en fjerde perm i rekken av praktiske og tematiske tilnærminger på bærekraftighet. «Hva kan vi gjøre for fred?» ble sendt til alle landets folkehøgskoler i midten av august. Det kan bestilles flere fra ny Internasjonal sekretær Brita Phuthi; brita@folkehogskole.no

NY GIV I FOLKEHØGSKOLEN:

Om å se verden ovenfra, ikke undenfra

Fem skoler arrangerte i sommer minifolkehøgskole for elever som hadde fullført 10. klasse. Som avslutning på sitt kurs tok Rønningen sine Ny Giv-elever med på en liten tur i et småfly, ført av en av lærerne.

AV ODD HADDAL, PEDAGOGISK KONSULENT, NKF

– Vi ville at skoletrøtte elever skulle se verden ovenfra, ikke unnenfra, forteller lærer Henrik Amundsen.

I 2011 satte regjeringen fokus på elever som ikke fullfører videregående skole på normert tid. Som et av tiltakene for å hjelpe dem ble folkehøgskolene ble oppfordret til å holde folkehøgskolekurs for å skape motivasjon og ny giv for videre skolegang for elever som fortsetter sin videregående utdanning. – Folkehøgskolene fikk klar beskjed fra myndighetene: Dere skal drive med det som dere er gode til, nemlig folkehøgskole, sier Folkehøgskolerådets Odd Arild Netland om sommersatsingen Ny Giv. – Hensikten var å motivere elevene for videre læring.

Sommerkurs

Henvendelsen fra Kunnskapsdepartementet har to sider. For det første ønsket man motiverende og engasjerende sommerkurs for elever som fullførte 10. klasse i vår. For det andre går det mange elever på langkursene som ikke har fullført videregående skole. Med SSBs egne ord: «Per 1.10.2009 var det registrert litt under 7000 elever i folkehøgskoler. Litt over 2000 av disse (29 %) hadde ikke fullført vgo ... omtrent like mange kvinner som menn. 70 prosent ... var 19 år eller yngre».

I sommer har Bjerkely, Høgtun, Rønningen, Solborg og Skogn folkehøgskoler arrangert et kort «folkehøgskoleår». En felles erfaring er at tiden til å rekruttere elever til disse kursene ble i korteste laget, og ikke alle skoler med planer om sommerkurs, kom i gang med sitt opplegg. Alle skolene tilbød et folkehøgskoleopplegg, mens profilen på kurset har variert fra skole til skole.

Høgtun tok imot 24 elever, og kurset varte i to uker. En omfattende telefonrunde fra Høgtun til alle skolene i Møre og Romsdal og mange i Sør-Trøndelag førte til såpass mange

elever kom. Skolen satset i første rekke på multikunst og friluftsliv, og prøvde å bruke basisfag, for eksempel matematikk, som en naturlig del av undervisningen i kunst og friluftsliv. Seiling og overnattingsturer var en utfordring for mange som aldri hadde opplevd slikt før, spesielt når det regnet, men elevene fikk tøyde grensene og taklet nye utfordringer. Kommunikasjon ble viktig. Omgangstonen

Rønningens Ny Giv-elever har fått se verden ovenfra. (Foto: Henrik Amundsen)

var ikke slik jentene ønsket den, men guttene forstod ikke jentenes signaler om endring. Gjennom konkrete samtaler oppdaget elevene at de måtte være tydeligere, og saken ble løst da den kom på bordet. Gjennom elevsamtaler fikk lærerne høre fra elever som hadde vansker med å få venner på skolen, men som straks fikk venner på kurset. – Elevene ble flinke til å tolerere hverandre, og de jobbet med seg selv, forteller lærer Ruth Marie Rasmussen.

På Solborg lagde elevene sin egen film. (Foto: Sveinung Gjerde)

Samfunnsansvar

– På Skogn så vi det som et samfunnsansvar å gjøre noe for denne gruppen elever når vi ble oppfordret til det, sier rektor Jan Kjetil Haugen. Skogn hadde ni elever som var på skolen i 1 ½ uke, med alt fra morgensamling til kvelds-aktiviteter. Hovedfokus på kurset var fysisk aktivitet, som trening med pulsmåling, kickboksing og friluftsaaktiviteter. Dermed fikk de innsikt egen form og utholdenhet. Mot slutten av kurset ba skolen elevene fortelle om de opplevde at kurset ville være til nytte for dem videre, og elevene gav klart uttrykk for at de nå var bedre beredt på videregående skole. De hadde lært noe om seg selv. En svært motvillig elev, som måtte overtales og nærmest hentes inn på skolen (som både med ord og kroppsspråk meddelte «Ikke skole for meg om sommeren!»), tødde godt opp underveis og var den første til å reise seg og applaudere da elevene sa takk for oppholdet.

Solborgs elever gjennomgikk også et kurs på halvannen uke, en minifolkehøgskole med fokus på mestring og sosialt

«Det er genialt å bruke folkehøgskolen slik, en win-win-situasjon, sier lærer Eleonora Leka»

«En minifolkehøgskole med fokus på mestring og sosialt samvær»

samvær. Hovedprosjektet var å lage en film, og i tillegg fikk elevene timer i skuespillerteknikk, teater og dans. Turer og friluftsliv stod også på programmet. – Morgensamling, romvask og kveldssamling der elevene snakket om dagen, var en del av opplegget også, forteller inspektør Lill Helene Tagholdt. Den største overraskelsen kom siste dagen. Planen var at Statoil skulle ha et opplegg for Solborgs ni og kommun-ens 8o Ny Civ-elever på Solborg, men de måtte avlyse. Da overtok Solborg ni elever programmet. Alle Solborgs elever stod fram, selv de nølte først, og fortalte en lydhør forsamling av jevnaldrende og lærere om hvordan de så på framtiden, hva de gledet og gruet seg til i videregående skole, og hvordan de kunne støtte hverandre på den nye skolen.

Motivasjonskurs

De fjorten elevene på Bjerkely møtte to av skolens foto-lærere under sitt opphold på skolens sommercamp. Etter mye PR-arbeid fra skolens side – med kontakt med rektorer, rådgivere, lærere og foreldre – kunne skolen starte sitt motivasjonskurs for 1o.-klassinger. Opplegget var variert. Elevene fikk lage et enkelt pappeskekamera og arbeide digital fotoredigering. Mye av fotoarbeidet gikk ut på at elevene skulle arbeide med og uttrykke sin egen identitet, slik de så seg selv. De laget kreative visittkort hvor de fikk billedgjøre sider ved seg selv. Samme funksjon hadde t-skjortene. De laget personlighetskart med ord og bilder. – Fellesskap, venner, læring og berikelse stod sentralt. Det er genialt å bruke folkehøgskolen slik, en win-win-situasjon, sier lærer Eleonora Leka. Forming, turer og friluftsliv stod også på programmet.

Rønningen hadde et faglig litt annerledes opplegg enn de andre. – Det var viktig at elevene opplevde at dette var verd å bruke sommeren på, og de fleste ville komme igjen neste år. Elever som var kjappe til å kjede seg, ble møtt med utfordringer og ansvar. Det er viktig for dem å fullføre noe, sier Henrik Amundsen. Basisfagene norsk, engelsk og matematikk stod på timeplanen i 1½ time morgenen, mens resten av dagen var fylt med andre aktiviteter, som portrettmaling, diskusjonsgrupper og gymnastikk. Flere kvelder var det elevene som hadde ansvaret for aktivitetene. I forbindelse med undervisningen ble elevene bedt om å stille konkrete mål for hva de ville oppnå med oppholdet på skolen. Elevene dro på flere turer, som et vitenskapssenter i Göteborg, og en tre dagers telttur med kano. Flere av elevene hadde minoritetsbakgrunn.

Støtteannonser til Folkehøgskolen

AGDER FOLKEHØGSKOLE

4640 Søgne
Tlf.: 38 16 82 00 – Fax: 38 16 82 01
Rektor: Reidar Nilsen
www.agder.fhs.no

ARBEIDERBEVEGELSENS FOLKEHØGSKOLE, RINGSAKER

2390 Moelv
Tlf.: 62 35 73 70 – Fax.: 62 35 73 99
Rektor: Ola Bergum
www.afr.fhs.no

BUSKERUD FOLKEHØGSKOLE

3322 Darbu
Tlf.: 31 90 96 90 – Fax.: 32 75 04 80
Rektor: Trygve Agdestein Vinje
www.buskerud.fhs.no

BØMLO FOLKEHØGSKULE

5437 Finnås
Tlf.: 53 42 56 50 – Fax.: 53 42 56 51
Rektor: Magne Grøneng Flokenes
www.bomlo.fhs.no

ELVERUM FOLKEHØGSKULE

2408 Elverum
Tlf.: 62 43 52 00 – Fax.: 62 43 52 01
Rektor: Åsmund Mjelva
www.elverumfhs.no

FANA FOLKEHØGSKULE

5259 Hjellesstad-Bergen
Tlf.: 55 52 63 60 – Fax.: 55 52 63 61
Rektor: Dagfinn Eggen
www.fana.fhs.no

FJORDANE FOLKEHØGSKULE

Boks 130, 6771 Nordfjordeid
Tlf.: 57 88 98 80 – Fax.: 57 86 16 30
Rektor: Arne Hagen
www.fjordane.fhs.no

FOLLO FOLKEHØGSKOLE

1540 Vestby
Tlf.: 64 98 30 50 – Fax.: 64 98 30 60
Rektor: Magnar Osland
www.follo.fhs.no

FOSEN FOLKEHØGSKOLE

7100 Rissa
Tlf.: 73 85 85 85 – Fax.: 73 85 85 86
Rektor: Wiggo Sten Larsen
www.fosen.fhs.no

HALLINGDAL FOLKEHØGSKULE

3550 Gol
Tlf.: 32 07 96 70 – Fax.: 32 07 96 71
Rektor: Terje Leren
www.hallingdal.fhs.no

HARDANGER FOLKEHØGSKULE

5781 Lofthus
Tlf.: 53 67 14 00 – Fax.: 53 67 14 01
Rektor: Trond Instebø
www.hardanger.fhs.no

IDRETTSSKOLEN – NUMEDAL FOLKEHØGSKOLE

3626 Rollag
Tlf.: 31 02 38 00 – Fax.: 31 02 38 19
Rektor: Solvi Pettersen
www.idrettsskolen.com

JÆREN FOLKEHØGSKULE

4352 Kleppe
Tlf.: 51 78 51 00 – Fax.: 51 78 85 01
Rektor: Dag Folkvord
www.jarenfhs.no

KARMØY FOLKEHØGSKULE

4291 Kopervik
Tlf.: 52 84 61 60 – Fax.: 52 84 61 61
Rektor: Kjell Arne Medhaug
www.karmoy.fhs.no

LOFOTEN FOLKEHØGSKOLE

8310 Kabelvåg
Tlf.: 76 06 98 80 – Fax.:76 06 98 81
Rektor: Brynjar Tollefsen
www.lofoten.fhs.no

MANGER FOLKEHØGSKULE

5936 Manger
Tlf.: 56 34 80 70 – Fax.: 56 34 80 71
Rektor: Geir Rydland
www.manger.fhs.no

MØRE FOLKEHØGSKULE

6151 Ørsta
Tlf.: 70 04 19 99 – Fax.: 70 04 19 98
Rektor: Odd Arve Steinvåg
www.more.fhs.no

NAMDALS FOLKEHØGSKOLE

7870 Grong
Tlf.: 74 33 20 00 – Fax.: 74 33 18 99
Rektor: Bjørn Olav Nicolaisen
www.namdals.fhs.no

NANSENSKOLEN

2609 Lillehammer
Tlf.: 61 26 54 00 – Fax.: 61 26 54 40
Rektor: Dag Hareide
www.nansenskolen.no

NORDISKA FOLKHØGSKOLAN

Box 683-SE-442 31 Kungälv, Sverige
Tlf.: 00 46 303 20 62 00 vx
Fax.: 00 46 303 648 31
Rektor: Beate Fasting
www.nordiska.fhsk.se

NORDMØRE FOLKEHØGSKULE

6650 Surnadal
Tlf.: 71 65 89 00 – Fax.: 71 65 89 19
Rektor: Kristian Lund Silseth
www.nordmore.fhs.no

NORD-NORSK PENSJONISTSKOLE

8920 Sømna
Tlf.: 75 02 92 80 – Fax.: 75 02 90 36
Rektor: Einar Jakobsen
www.nordnorsk-pensjonistskole.no

NORSK SENTER FOR SENIORUTVIKLING

NORSK PENSJONISTSKOLE
3159 Melsomvik
Tlf.: 33 33 55 00 – Fax.: 33 33 55 55
Rektor: Jon Edgard Karlsen
www.seniorutvikling.no

PASVIK FOLKEHØGSKOLE

9925 Svanvik
Tlf.: 78 99 50 92 – Fax.: 78 99 51 25
Rektor: Ketil Foss
www.pasvik.fhs.no

PEDER MORSET FOLKEHØGSKOLE

7584 Selbustrand
Tlf.: 73 81 20 00 – Fax.: 73 81 20 70
Rektor: Einar Hermansen
www.pedermorset.no

RINGEBU FOLKEHØGSKULE

2630 Ringebu
Tlf.: 61 28 43 60 – Fax.: 61 28 43 61
Rektor: Harald Midtsund
www.ringebu.fhs.no

RINGERIKE FOLKEHØGSKOLE

3510 Hønefoss
Tlf.: 32 17 99 00 – Fax.: 32 17 99 09
Rektor: Einar Westheim
www.ringerike.fhs.no

ROMERIKE FOLKEHØGSKOLE

2050 Jessheim
Tlf.: 63 97 09 10 – Fax.: 63 97 34 10
Rektor: Gry Husum
www.romerike.fhs.no

SELJORD FOLKEHØGSKULE

3840 Seljord
Tlf.: 35 05 80 40 – Fax.: 35 05 80 41
Rektor: Terje Heggernes
www.seljord.fhs.no

SETESDAL FOLKEHØGSKULE

4747 Valle
Tlf: 924 23 106
Rektor: Lene Dyrkorn
www.setesdal.fhs.no

SKIRINGSSAL FOLKEHØYSKOLE

3232 Sandefjord
Tlf.: 33 42 17 90 – Fax.: 33 45 96 70
Rektor: Hallvard Smørgrav
www.skiringssal.fhs.no

SKJEBERG FOLKEHØYSKOLE

1747 Skjeberg
Tlf.: 69 16 81 04 – Fax.: 69 16 87 82
Rektor: Charlotte Sørensen
www.skjeberg.fhs.no

SKOGN FOLKEHØGSKOLE

7620 Skogn
Tlf.: 74 08 57 20 – Fax.: 74 09 60 95
Rektor: Jan Kjetil Haugen
www.skogn.fhs.no

SOGDAL FOLKEHØGSKULE

Pb 174, 6851 Sogndal
Tlf.: 57 62 75 75 – Fax.: 57 62 75 70
Rektor: Mai-Evy Bakken
www.sogndal.fhs.no

SOLBAKKEN FOLKEHØGSKOLE

2100 Skarnes
Tlf.: 62 96 70 70 – Fax.: 62 96 70 89
Rektor: Rune Sødal
www.solbakken.fhs.no

SOLTUN FOLKEHØGSKOLE

9440 Evenskjer
Tlf.: 77 08 99 30 – Fax.: 77 08 99 40
Rektor: Marit E. Hetmann
www.soltun.fhs.no

SUND FOLKEHØGSKOLE

7670 Inderøy
Tlf.: 74 12 49 00 – Fax.: 74 12 49 10
Rektor: Tore Haltli
www.sund.fhs.no

SUNNHORDLAND FOLKEHØGSKULE

5455 Halsnøy Kloster
Tlf.: 53 47 01 10 – Fax.: 53 47 01 11
Rektor: Mona Økland
www.sunnfolk.no

TONEHEIM FOLKEHØGSKOLE

2322 Ridabu
Tlf.: 62 54 05 00 – Fax.: 62 54 05 55
Rektor: Jon Krognæs
www.toneheim.no

TOTEN FOLKEHØGSKOLE

2850 Lena
Tlf.: 61 14 27 00 – Fax.: 61 14 27 15
Rektor: Live Hokstad
www.toten.fhs.no

TRONDARNES FRILYNTE FOLKEHØGSKOLE

9404 Harstad
Tlf.: 77 04 00 77 – Fax.: 77 04 00 78
Rektor: Chris Buunk
www.trondarnes.fhs.no

TRØNDERTUN FOLKEHØGSKULE

7227 Gimse
Tlf.: 72 85 39 50 – Fax.:72 85 39 51
Rektor: Ronald Nygård
www.trondertun.no

VEFSN FOLKEHØGSKOLE

8665 Mosjøen
Tlf.: 75 17 24 11 – Fax.: 75 17 24 46
Rektor: Leif Klæboe
www.vefsn.fhs.no

VESTOPPLAND FOLKEHØGSKULE

2760 Brandbu
Tlf.: 61 33 96 00 – Fax.: 61 33 96 01
Rektor: Tor Kristen Grindaker
www.vofos.no

VOSS FOLKEHØGSKULE

5700 Voss
Tlf.: 56 52 90 40 – Fax.: 56 52 90 41
Rektor: Lasse Sandberg
www.voss.fhs.no

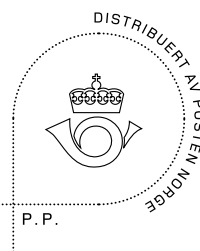
ÅL FOLKEHØYSKOLE OG KURSSENTER FOR DØVE

3570 Ål
Tlf.: 32 08 26 00 – TekstTlf.: 32 08 26 01
Fax.: 32 08 26 02
Rektor: Berglind Stefansdottir
www.al.fhs.no

ÅSANE FOLKEHØGSKOLE

5109 Hylkje
Tlf.: 55 39 51 90 – Fax.: 55 39 51 99
Rektor: Bjørn Berentsen
www.aasane.fhs.no

B
NORGE

B-BLAD

RETURADRESSE:
NORSK FOLKEHØGSKOLELAG
PB 420 SENTRUM
0103 OSLO

Så hva med karikaturtegningene? Refleksjoner etter en uke

Ganske naturlig, men også rørende, hviler det en atmosfære av varhet for takt og omtanke over våre liv i disse dager. Vi har fått skjerpet vår hørsel for klangen av egen og andres følsomhet. Det er en klang som ikke høres så godt i travelheten, i aktivismen, i viktigheten av alle våre gjøremål.

Virkningen av det forferdelige har kastet oss tilbake på oss selv.

På NRK fikk vi høre en debatt deltager forsøke å stanse opp midt i debattens posisjoneringer og snakke om nødvendigheten av først å tenke gjennom virkningen av egen rolle i den offentlig debatt: Hva er de mindre synlige men likevel virksomme følgetilstandene av mine utspill og måten mine holdninger og disse utspillene presenterer seg på?

Hva er fruktene av kampens språk, hva slags utilsiktede virkninger følger av snakket om å nedkjempe en motstander?

Når AUF-ungdommene som vil ta Utøya tilbake, når kongefamilien, statsministeren og et samlet styringsverk og når det ganske folk demonstrerer de menneskelige kvaliteter vi har sett den siste uken, da kjenner vi igjen hva det vil si å kjempe, men kjempe mens man samtidig bærer noe dyrebart på armen.

Som oss andre synes også journalister og politikere i alle avskygninger å høre resonans av en menneskelig anstendighet vibrere bak og under sin tilvante stil og omgangsform.

Gnyet har stilnet av.

Ønsket og besluttsomheten om at dette skal få betydning også for den tid som kommer fremstår som et felles program foran det kommende lokalvalget. Konkret kommer dette til uttrykk bl. a. ved at ungdomspartiene

ønsker at skolevalgene skal styres over i andre spor, vekk fra hån og de aller heftigste utfall.

Og samtidig: Er dette oss ukjent? Er dette forbløffende nytt? Nei, det er ikke det.

De aller fleste av oss vet dette, i hvert fall vet vi at vi visste når det blir demonstrert for våre øyne.

Kan denne helt elementære menneskelige innsikt kanskje få noen konsekvenser for den offentlige praksis i andre sammenhenger?

Er det mulig å tenke seg at den siste ukes erfaringer og refleksjoner kan bringe inn større kraft i noen av de argumentene som verserte under karikaturstriden for noen år siden?

Kan det være slik at argumenter i retning av tilbakeholdenhet kan fremføres med større tyngde, rett og slett fordi vi i disse dager skjønner bedre, ja klarere, at våre samlede, stillferdige handlingers virkekraft er mer overlegen enn de hardtslående og demonstrative?

At det ikke var ytringsfriheten som stod på spill, at det ikke var spørsmål om eventuell feighet overfor en mulig trussel, men at det var spørsmål graden av innsikt og modenhet i en nasjons offentlige kultur.

Så er trykkefrihet og ytringsfrihet fortsatt umistelige verdier, og de skal det kjempes for igjen og igjen.

Men hvordan kommer vi til å kjempe?

Oslo 27. juli 2011

KNUD JØRGEN HOLCK, TIDL. REKTOR FANA FOLKEHØGSKULE